Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 1574 — 12 PAGES — NGÀY THỨ BA 30 OCTOBRE 1923 = NGÀY 21 THÁNG CHÍN ANNAM NĂM QUÝ-HỢI — SÁO TRƯỜNG — NĂM THỨ 15

DIRECTEUR — PROPRIETAIRE
NGUYỄN-VĂN-CỦA

TÉLÉPHONE : 208
Adresse télégraphique :
LUCTINH — SAIGON

GIÁ BÁN

	DÔNG-PHÁP	ngoài-quốc
Một năm...	12$00	... 18$00
Bán tháng...	6.50	... 9.00
Ba tháng...	3.50	... 4.50

BÁN LẺ MỖI SỐ... 0$05
Mua báo thì phải trả ngày tháng mới và ngày 15 mỗi tháng và phải trả tiền trước.

Lục Tỉnh Tân Văn

(LỤC-TỈNH TÂN-VĂN & NAM-TRUNG NHỰT-BÁO REUNIS)

閩新省六 報日中南

JOURNAL QUOTIDIEN

NHỰT BÁO xuất bản mỗi ngày, trừ ngày lễ và ngày chúa-nhựt

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1187

POUR LES ANNONCES
S'adresser :
A Saïgon : aux Bureaux du Journal rue Catinat, 123-125-127 (1er étage)
A Cholon : aux Bureaux du Trung-Bắc Tân-Văn.
A Paris : chez M. M. Maydoin & Cie, rue Trouchet.

On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

Thư, chèques và mandats gởi mua báo thì đề ngày cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, Tổng-lý Lục-tỉnh Tân-Văn, cho hết về đăng bài thì đề cho M. LÊ-HOÀNG-MƯU, chủ bút.

TU TÂM DƯỠNG SỨC

Có bổ ích gì chăng ?

Con người ta ở đời cần phải tấm lòng chân-chính, e'n có sức-lực mạnh mẽ, như thế mới có thể nên được. Làm người mà không có được tấm lòng chân chính thì không ai coi ra gì; không có sức-lực mạnh thì khó mà làm nên việc khó-khăn to-tác.

Cho nên ta phải lấy hai đều ấy làm trọng luôn-luôn. Ai cũng đều rõ như thế rồi. Thoạt xem sơ qua mấy câu đầu bài, ắt sao cũng đem dạ ngờ rằng luận giải buồn miệng nên bất qua cái văn-đề cũ-mèm.

Thưa không. Đề luận-giải đem cái tư-tưởng nhỏ nhen nầy mà phô bày ra đây may có được đôi phần bổ-ích chi chăng. Nếu có sự tiếng lầm-lạc nhờ ơn độc-giả phê-chính.

Xét cho kỹ ra, sự tu-tâm dưỡng sức chẳng những cần cho một người đó mà thôi, lại còn có cái ảnh-hưởng sâu-xa đến xã-hội trong-lai nữa. Nếu muốn bảo đến cái trong-lai xã-hội thì phải nói lan qua tới sự vợ-chồng.

Thường thấy, hoặc đôi vợ chồng nọ đều đẹp ở ăn chẳng có mỗi gì gian ác mà mười phần xấu xa cả thảy, chẳng lành; hoặc có đôi vợ chồng kia coi vẻ tục-tằng thô-lỗ mà sanh ra con lại dinh-ngộ thông minh. Ta thường nghe lời tục nói : « Mẹ cú con tiên » Còn như lẽ trên kia thì lại than sao nhà khéo vô phước ! Hai điều ấy cho là một sự lạ chớ ít ai nghĩ đến cho tường.

Như thế thì tại làm sao? — Nếu biết rằng người dân-bì chẳng những là một cái máy sinh-sáng, người dân ông chẳng những là một cái người giao-giống theo lẽ hằng của Hóa-công định vậy mà thôi ; mà lại phải rõ cái nguyên do của sự-mầu-nhiệm ấy, phải rõ những điều ảnh hưởng bởi sự hành động của mình cho con cái mình về sau là thế nào, thì ta thấy rằng cha mẹ xấu mà sanh con tốt chẳng có chi lạ. Ấy là sự kết quả đó, ấy là sự khéo dụng của người đó.

Vậy thì làm sao mà khéo, làm sao mà dụng ? ! — Ta hãy đem hai cái hột hoa mà gieo thử hột nầy trong một cái chậu có phân tốt, hột kia trong chậu khác, trong đấy có những đất xấu, thì ta sẽ thấy hột ta gieo nơi chậu có phân tốt sẽ mọc nên cây mạnh mẽ sởn-sơ, còn nơi chậu có đất xấu lại lên cây gầy gò rầu-rũ. Cách thì dụ ấy làm cho ta biết chút-đỉnh, vì sao con cái có đứa mạnh đứa yếu vậy.

Nhưng mà con người chẳng phải thọ lấy một cách hóa-sinh giống hệt như loài cỏ cây ro, là vì người có xác-thịt lại phải có tâm thần, phải làm sao cho cái xác-thịt ấy được công-các, tâm-thần ấy được tinh-khiết thì mới gọi là cái mầm mống hoàn-toàn.

Thiết tưởng người minh phần nhiều lấy nhau làm vợ làm chồng, trong lúc phòng-loan nệm-tùy chỉ biết lấy đó làm đều khoái lạc, làm cái chỗ cực điểm của tình mà thôi, chớ chưa mấy ai được thông cái trách nhiệm tạo-hóa.

Tôi xin phép chẳng cần nghĩa về cái trách nhậm ấy mà đem vài cái bằ-ng cớ ra sau nầy, xem rõ, ngài và người lại cùng biết rõ-ràng hơn, chẳng hiểu sâu-xa hơn.

☆

Có một ông Tấn-sĩ lương-y kia muốn thí nghiệm coi người dân-bà sanh con, hoặc xấu hoặc tốt là phải do lại những điều cảm-tưởng, những đều mục-kích hay chăng. Ông đã một cái hình người mọi trong phòng ngủ của ông. Chừng vợ ông có thai, sanh ra một đứa con giống hệt là người mọi ấy !

Kết quả của một cái thí nghiệm ấy làm cho minh nghĩ biết rằng người dân-bà sanh con tốt hay xấu là do điều tư-tưởng, hoặc lo ngại, hoặc toan-tính việc gì.— nói tóm là những điều nào bận ở trong trí,— chánh đáng hay không chánh đáng, xấu xa hay không xấu xa vậy.

Minh nghe nói thì trường đâu hình mọi đó thành quỉ mà đâu thai ra làm con ông Tấn-sĩ nầy, hoặc dị-nghị... văn văn.. chớ ít ai tưởng như lẽ trên kia.

Coi truyện Tàn nghe nói Phàn-lê-Huê đẹp đẽ, mà Tiết-đinh-Sang lại lích-xích mà sanh con là Tiết-Cương ra giống Dương-Phàm là kẻ rất xấu xa tướng-mạo. Ai cũng cho rằng đó là vì Dương-Phàm cố-oán Phàn-lê-Huê sao khéo phụ tình, khéo bạc-ác nên lên đầu-thai làm Tiết-Cương đặng hại cho cả họ Tiết phải thác về đào kiếm !

Thiết tưởng câu chuyện ấy chẳng qua là định đọa mà nói vậy chớ chớ không có gì làm bằng được. Chớ chi tưởng như vậy còn có ý gần hơn :

Cho hay Phàn-lê-Huê, trước cha định sau sẽ gả nàng cho Dương-Phàm, chẳng đã duyên-nợ là-lai khiến cho nàng phải lòng con trai họ Tiết, đốc lòng sửa trắp nùng khăn. Khi Phàn-Thị thấy Dương-Phàm bị tướng đường chém chết, tưởng khi nàng cũng lấy làm xẩn-xơ tết đạ. Vừa thương hại cho ai, vừa hỏ thầm cho mình, vừa trông thấy cái thầm-trạng trong lúc chàng Dương vong mạng, có lẽ nàng không có gan nào cũng như đã, lòng nào chắc như đinh mà khỏi bị những mối cảm-tưởng nó làm cho xao-động tinh thần, cho nên khiến ra cây trắng cây chồi đen, mẹ tiên trò con cũ.

☆

Tôi đám tưởng rằng : Dầu người nào hiền là, mà một hai khi tùng rối, trong trí nảy sanh ra nhiều tư-tưởng xấu xa : Hoặc toan ăn trộm ăn cướp ; hoặc toan mưu hại người rồi hờn.....; trong lúc ấy vợ chồng ăn nằm với nhau, nếu có thai thì sanh ra con tâm tánh bất-thiện ; ấy là cái tánh tự nhiên của nó đã có từ bổn nó còn trong bụng mẹ.

Phàn lại, cũng có khi người kia rất gian ác mà sanh con ra hiền lành, là vì nhờm hổi hợ nghĩ sự phải, nhằm hồi lương tâm họ có trong trí-khôn v. v.

Cái sự sanh con ra giống người nầy người kia ; hoặc có khi nàng đâu sanh con giống mẹ chồng cùng giống anh em ruột của mình (thường có vậy) là cũng do sự tưởng-tượng, nhớ-mông, đề trong trí mãi, hình dan của người nào.

Ai cũng muốn sanh con cho lịch-sự, cho thông-minh, mà biết làm sao hãy giờ?

Thiết tưởng, ta nên cần ở theo vệ-sanh cho đúng-đắng ; nghĩa là dưỡng lấy sức ta, và gìn lòng một mực chân-chánh hiền-lương thì ta sẽ thấy chỉ tươi sanh trái đẹp chẳng sai.

Ấy vậy thì dưỡng sức mạnh và tu-tâm mà ở đời chẳng những là đều cần của người, mà cũng là đều có ảnh-hưởng sâu-xa cho gia đình ta về sau nữa vậy.

T. S.

CÙNG ÔNG NGUYỄN-HÁO-VĨNH HỐT-TẤT-LIỆT

Chủ-bút Công-Luận-Báo

Theo những lời của ông đã tỏ trong số C.L. 630/47 ngày 26/10 - ra buổi chiều bữa 27 — tôi tưởng đã đủ, chẳng còn nên nói chi với các ông nữa cho phiền lòng người đọc-báo, vì các ông ngoài những tiếng mắn-chưởi tôi, các ông dàng tới những tiếng « Thằng » mà viết trong bài phản-đối và nói những là khạc nước miễn và mặt tôi. Đáp trên đầu tôi, thì thôi, tôi còn nói chi nữa với các ông bên Công luận báo. Đã rồi ! Lẽ tôi phải nín cho rồi còn nói chi nữa : nhưng bởi đã lỡ rồi, phải gượng đáp một đôi đều cùng các ông cho khỏi ra vô lễ. Không.....,

tôi chẳng dám dùng tiếng hỗn hào vô lễ hay là tiếng thô tục mà đáp với các ông đâu. Tôi đáp, là cố ý giải một oái khoản cho minh bạch vậy thôi. Tuy các ông chẳng nghĩ, chưởi mắn tôi đến đều như vậy cho tôi không có giận các ông cho đến đổi lộ cái khí nộ ra ngôi viết mà để những tiếng, trong hạng người có chịu dạy dỗ không bằng-lòng nghe mà cũng không bằng lòng nổi. Thật vậy, tôi không giận, mà tôi lại cảm ơn các ông, nhứt là ông Nguyễn-hảo-Vĩnh Hốt-tất-Liệt ; vì bề nào cũng người cầm viết, nếu tôi dùng những tiếng thô-tục cộc-cằng mà nói trả lại cho xứa với những tiếng kia. thì có ai khen tôi là khôn lanh chi đâu ; thà để bên các ông, vì giận quá, chưởi mắn tôi cho hả hơi! Vậy có vừa lòng các ông chưa? Không lý các ông còn muốn dùng tới những tiếng chưởi là... M... Đ... B.. kia nữa!!.

Ông Nguyễn hảo-Vĩnh Hốt-tất Liệt ôi, ông giận quá trí mà nói quá lời vậy chớ, ông cũng biết rằng tôi cũng loài người như ông. Có thua ông là thua tài, thua trí, thua tiền, thua bạc, chớ cũng có đủ gan ruột, mặt-mũi tay-chơn như ông vậy chớ: lẽ nào thua ông những tiếng mắn-chưởi và thằng-kia thằng nọ. Tôi không thua ông về phía đó, song tôi phải chịu nhịn thua ông vì tôi mở-miệng mà nói những tiếng, như vậy được, và tôi không muốn cho thiên-hạ đâu tiếu răng các ông bên Công-luận báo với tôi chưởi lộn. Tôi tưởng chẳng lợi lộc gì. Lại thêm những tiếng thanh-tao thâm diệu thì tôi khó kiếm tìm cho có chỗ có người mà nghe mà học, chớ những tiếng tục-tiểu thô bỉ đó tôi thường nghe mỗi ngày, nghe đã nhàm tai, gầm có lạ chi không giận. Rất đỗi tôi đi ra đường, vô ý đụp nhằm chỉ của trẻ nhỏ thả đều, hoặc làm vướn đức của nó, nó chưởi đ... m, đ... b.. tôi, tôi không nói đi : hoặc mở đó khi bị những tay ngang dọc tự năm tự ba đầu nãy gốc nọ, tôi đi ngang qua, bỗng chặt, rũi đụng họ một chút, mà chừng họ không dung, muốn chưởi lộn chưởi : Đ... m... thằng th. cha. đ.. , tôi cũng còn làm thinh mà đi xui một nước thay, huống là ông là tay cầm viết, học rồi bực cử nhân, ông có giận quá trí mà chưởi-mắn tôi đến đều như thế, tôi lại cùng vui mà nhịn hơn nữa. Chớ ông, ông nghĩ đó coi, tôi cũng có miệng có tay có chơn như ông, ước như ông kêu tôi bằng « thằng » tôi cũng biết kêu ông lại bằng « thằng » đáp chớ, song tôi nghĩ kêu vậy cũn gì là ông cử nhân, còn gì là tay viết báo, nên tôi kêu ông kêu thằng, cứ kêu ông như thường, xin ông xét kỹ. Còn như ông « khạc nước miếng vô mặt tôi » tôi không có miệng, không có nước miếng như ông vậy sao? Ông đạp trên đầu tôi, tôi không có chơn và không biết đạp như ông vậy sao? Nhưng mà tôi tiếc cái danh giá của ông là tay viết báo, tôi trọng ông là cử-nhân Ông-lớ, nên tôi không nhẫn tâm mà làm đến đổi. Không những tôi không nhỏ không khạc nước miếng vô mặt ông lại mà thôi, mà rũi khi gặp mặt ông, ông có giận quá trí mà khạc vô mặt tôi, tôi cũng cam để ý vậy mà đi về cho vừa lòng ông, chẳng chấi chi cho mất dấu cho trái ông. Cho ông giận nữa. Không những ông đạp trên đầu tôi, tôi không đạp lại trên đầu ông mà thôi, mà tôi lại còn cố lời thưa cho ông biết trước mà giữ cho khỏi trợt té: là cái đầu của tôi tôi biết, nó cứng lắm, cứng chẳng thua gì sắt đá, chớ chẳng phải bằng đất sét như ý ông tưởng vậy mà lầm. Tôi sợ nếu chẳng nói trước cho ông biết mà đề. để khi nó bất cập, ông đạp trên đầu tôi, bị nó cứng quá mà ông phải bị đột chưn mà trợt té, rồi ông nghĩ cho tôi cương lại nói ông, xô ông, ông giận tôi hơn nữa, thì oan cho tôi lắm. Như vậy đó, có vui lòng ông mà người bớt sự giận hờn chăng ông Nguyễn-đại Nhân ?

Tôi nhịn ông như vậy, tôi biết trong bạn đọc báo chắc sao cũng có người cười nhạo tôi chớ chẳng khỏng. Vậy tiện đây, tôi xin phép ông ngưng lại một phúc mà lỏ lại cho trong bạn đọc báo, những ai cười nhạo tôi đó biết rằng tôi mà nhịn ông Nguyễn-hảo-Vĩnh có những cớ buộc tôi phải nhịn :

1°— Tôi muốn đăng vui lòng nường dạ ông cho ông người bớt sự giận hờn ;

2°— Tôi muốn đặng tránh khỏi tiếng dơi dị-nghị rằng các ông bên Công-luận với tôi mắn-lộn, chưởi-lộn và đánh lộn ;

3°— Tôi muốn đặng vui lòng cha mẹ tôi, đã đạy rằng từ ấu, đừng có phép hỗn hão với ai. Vả lại nhà của tôi, người gốc-rễ trong tỉnh, trong làng tôi đều biết, tuy chẳng đáng là phiệc duyệt thế-gia, không đáng là hào-hộ cho cũng là tầm thường giá-giáo. Bình phuông đầu phá, cho cối cách cũng con ; nhà tôi không có cái thứ chưởi cha mắn mẹ truyền từ lưu tôn, đời nầy qua tới đời kia, vay trả sự chưởi cha mắn mẹ, cũng là vô-phép hỗn-hão chẳng biết người lớn kẻ nhỏ. Nếu tôi chẳng biết chịu nhịn thua ông, muốn cho đặng vừa lòng tôi, thì nghịch lòng cha mẹ ;

4°— Tôi muốn đặng vui lòng thầy của tôi, ngày nay hãy còn thường dạy tôi về lễ-nghi phong hóa. Nếu ông nóng giận khạc nước miễn nơ mặt tôi, vô đạp trên đầu tôi, tôi chẳng nhịn ông mà khạc nó mặt ông lại, hay là đạp trên đầu ông lại, cho vừa lòng tôi và vừa lòng những ai nhạo cười tôi sao nhịn đó, thì nghịch lòng thầy tôi lắm.

Vậy xin những ai nhạo cười tôi sao có nhịn ông Nguyễn-hảo-Vĩnh Hốt-tất-Liệt, nghĩ lại mà thương xót giùm chút phận nhỏ nhen hèn mạt nầy.

Bây giờ, tôi trở lại cùng ông Nguyễn-hảo-Vĩnh Hốt-tất-Liệt.

Ông rầy tôi sao có không biết cách bài chiến (đầu bài kỳ tên Công-luận hay là tên ông Chính), tôi cũng xin phăng đó ngay ông là đũ, vì tôi mới tay cầm viết thôi, lại không thói ép nài ai viết bài bình vực cùng là ép nài ai phải hùa theo tôi cho nghịch ý muốn) không giải ngay chỗ ông bắt, để đi nói nơ-quảng. Thưa ông nói vậy phải, vậy là rõ điều. song ông quên xét buổi đầu bởi cớ chi mà ra trận bút. Có phải tại bài « xuất ngôn nổ đó » của ông Xã-Sang chăng ? Có phải tại phong thư riêng của ông Chính đích ra quốc-văn đó chăng ? Tôi chiếc thơ đó, rồi trong hai ba số Công-luận ông phản đối những chi ? Có phải là mắn với chưởi lám đề hay không ? Dường ấy ông trở mà trách tôi hẹp lắm !

Ông gọi tiểu-thuyết của tôi là dâm thơ, tưởng ông biết mà giận nói cho bỏ ghét, không để ông nhạo ai nhạo lại hoài. Ở đâu không hiểu biết, thì tôi giải ngay. Tôi đã nói tiểu-thuyết của tôi như tiểu tiểu-thuyết của người các nước vậy. Tránh việc đao-lắc thì phải lấy « tính ái » làm đề, không ai tài gì nhậy ra ngoài khỏi. Nó tiểu-thuyết của tôi lời nói lã-lơi, tôi ưởng thiếu chi bộn tiểu-thuyết của nước người lời nói lã-lơi gấp mười của tôi nữa. Nói gần nhà Nam vì xem tiểu-thuyết của tôi mà phải trái thân đưa rước, say đắm gió trăng, nói vậy chẳng là tôi có tài lắm. Học tôi bực cử-nhân như ông viết xã-thuyết rưới đầy nhiệc huyết sức cảm tình-thần, cho sao ông nhốt tri người, dục lòng người không nổi đề ra nên nổi hốt hỏa mà nhiếc điếc hay là cụt đầu, sẽ chi tôi là thằng học-trò mục mà viết hay giữ vậy, hay đến đổi con nhà bằng tuyết chất hằng phi-phong, xem tiểu-thuyết của tôi mà phải đổi trăng thay đen, đem đả-vàng đề làm trăng-gió. Vậy chẳng là thẹn cho cái ngôi viết thần cử-nhân lắm chăng ? Nói mà nghe đó thôi, đề nào ai lại chẳng biết thương thì dập-gió, ghét thì mắc mọi : Buổi thường nhau lời ngân giấu nhem, đến lúc hờn mờ pem cùng thưa : chớ thuở xưa lưu-cựu, buộc tội đờn-bà con-gái hư, nhưng là xẻ tre, voi chà v. v., mà đã tuyệt hẳn thói đa-tình đăng chăng ? Buổi tôi chưa lọt lòng mẹ, đất Saigon nầy đã có trăm cửa lầu xanh. Tư tôi nên 17-18 tuổi, Saigon-Cholon xây đã là một chốn phiền-ba đó hội, thiếu chi đều cười giỏ cợt trăng. Từ buổi chưa có bộ tiểu-thuyết của tôi chẳng biết lại bởi đâu mà gái nhà Nam đã có hàng chơi bời hoa nguyệt rồi từ có bộ tiểu-thuyết của tôi, ai dám nói trăm gái mất nết đều biết chữ, tại xem đó mà hư ? Lạ chi đời văn-minh, việc phải tân-tới, đều quấy cũng lấn tới. Lạ chi đời văn minh nên nhiều, hư cũng nhiều, tôi bao nhiêu, xấu cũng bao nhiêu, như việc tính-ái và tả-dâm ở đất nước người bằng mười xứ nầy đó thì lại xem tiểu-thuyết hay là tại cái hư, nhưng là xẻ tre, voi chà v. v., mà đã tuyệt hẳn thói đa-tình đăng chăng ? Buổi tôi chưa lọt lòng mẹ, đất Saigon nầy đã có trăm cửa lầu xanh. Tư tôi nên 17-18 tuổi, Saigon-Cholon xây đã là một chốn phiền-ba đó hội, thiếu chi đều cười giỏ cợt trăng. Từ buổi chưa có bộ tiểu-thuyết của tôi, chẳng biết lại bởi đâu mà gái nhà Nam đã có hàng chơi bời hoa nguyệt rồi từ có bộ tiểu-thuyết của tôi, ai dám nói trăm gái mất nết đều biết chữ, tại xem đó mà hư ? Lạ chi đời văn-minh, việc phải tân-tới, đều quấy cũng lấn tới. Lạ chi đời văn minh nên nhiều, hư cũng nhiều, tôi bao nhiêu, xấu cũng bao nhiêu, như việc tính-ái và tả-dâm ở đất nước người bằng mười xứ nầy đó thì lại xem tiểu-thuyết hay là tại cái hư, nhưng là xẻ tre, voi chà v. v., mà đã tuyệt hẳn thói đa-tình đăng chăng ? Buổi tôi chưa lọt lòng mẹ, đất Saigon nầy đã có trăm cửa lầu xanh. Tư tôi nên 17-18 tuổi, Saigon-Cholon xây đã là một chốn phiền-ba đó hội, thiếu chi đều cười giỏ cợt trăng. Từ buổi chưa có bộ tiểu-thuyết của tôi, chẳng biết lại bởi đâu mà gái nhà Nam đã có hàng chơi bời hoa nguyệt rồi từ có bộ tiểu-thuyết của tôi, ai dám nói trăm gái mất nết đều biết chữ, tại xem đó mà hư ? Lạ chi đời văn-minh, việc phải tân-tới, đều quấy cũng lấn tới. Lạ chi đời văn minh nên nhiều, hư cũng nhiều, tôi bao nhiêu, xấu cũng bao nhiêu, như việc tính-ái và tả-dâm ở đất nước người bằng mười xứ nầy đó thì lại xem tiểu-thuyết hay là tại cái hư, nhưng là xẻ tre, voi chà v. v., mà đã tuyệt hẳn thói đa-tình đăng chăng ?

Ông giận ông vạch ra bộ Hà-hương của tôi viết buổi mới học viết mà bỏ bề, làm cho kẻ tiểu-thâm thừa dịp ôm bộ tiểu-thuyết ấy đến quan đầu cáo mong để lay cho tôi. Ông Nguyễn-hảo-Vĩnh Hốt-tất Liệt ôi, mang bộ tiểu-thuyết ấy in ra từ năm 1915, đã hết lâu 1917 tới giờ, lại cũng may gặp nhằm quan Biện-lý có lòng nhân, mở lượng rộng xóc như rũi, có phải ông vì một việc nơi chốt ngôi viết mà ông mất người đồng nghiệp với ông đó chăng ? Vì cớ ấy, tôi mới trở ra mà hầu đáp với ông lúc sau nầy đó. Bị ông giận quá nóng quá, quên xét trước nghĩ sau ; chớ ông tính lại coi ở đời mấy ai vẹn toàn, việc minh làm qua rồi mới biết quấy phải, chớ hỏi làm nếu biết quấy biết xấu ai làm mà chi. Tôi đã nói tôi viết tiểu thuyết Hà-hương trong buổi đầu nghiệp báo của tôi. Viết trong bảo, rồi in ra bổn năm 1915. Từ đó đến đây, không in lại nữa, thì đã cho ông hiểu ý : chớ như tiểu thuyết bản chay như Hà-hương, đến nay người còn tìm mua, đại gì không vì lợi. Nếu tôi không vì lợi mà in lại nữa là lại sao ? Hà chớ có kẻ đơn nó đến quan mà đầu cáo !!! Đồng-nghiệp của tôi như vậy đó bạn đọc-báo ôi, nghĩ có nên buồn cho kẻ nhân tâm cầm dao mà cắt rạt!!! Hỡi đồng-nghiệp ôi. làm chi cho ra đo-nghiệp ! Kẻ trước người sau cũng tới.

Ấy là lời giải về tiểu-thuyết của tôi đó. Bấy giờ về việc ăn từ của tôi, tôi cũng tỏ cho ông và bạn đọc báo biết :

Thuở mới ra trường, chưa đủ trí. ham chơi, sa mê cờ-bạc. Từ-đó trường tay bốn vách đựng, mà nó là bốn môn khoái lạc trong hồng trần: ai nếm biết mùi mà không sog không đắm ! Tôi tưởng người sanh trong cõi nầy, cũ thế mà hưởng đủ là người phong-lưu đại phước, chết không còn chỗ thêm la: ước ao: chớ phải mới người đều có đủ sức mà hưởng đặng sự khoái lạc ấy hết sao? Nên tôi cũng như ai, đã có sự mê cờ-bạc một lúc. Đủ ra thân nghèo nàn, lại còn mang tại mang họa, bị liên-cang đến đổi mắc án. Ấy cũng bởi lúc ấy, chớ như cờ bạc không cầm như thuốc trước, hay là như một lúc sau nào sẽ tới, thì tôi có tội lệ chi đâu. Vã lại lúc rủi của tôi, khó mà tránh con tai họa. nào phải tôi làm đều chi xấu-xa với nhân-quần xã-hội? Vả lại tục-ngữ có câu: Que la jeunesse passe, ngày nay tôi ăn-năn mà tránh xa đồ-bác.

Khi lớn lên tuổi năm 27-28, ra cầm viết viết báo đặng mà học lấy nghề-nghiệp hay nầy. Được ít năm tôi cuộc đại nào Saigon năm 1914. Năm đó tôi viết N.C.M.Đ. với M. Nguyễn-kim-Đính. Lúc đại nào. Saigon lập chiến-đại, quyền về bên Vô. Lẽ ông cũng có nghe là lúc truyền lời đình chỉ nọ, phần thích lịch chi oai, biết bao kẻ con ong cái-kiến Tôi vì giọt nước mắt của một nhà ông Cả Pho ở Ba-thôn mà ra tay giùm giúp. Tôi chẳng lám chi khác hơn là muốn cho minh oan cho người. Tôi đến Ba-thôn mà hỏi xin ai biết chuyện thiệt đứng sự, ra làm chứng giùm. Cái nghề Annam mà lạ gì, biết ai là ai, hễ thấy đội nón, mang giày, thì kêu thầy thông. Phe nghịch mong làm hại cả Pho, thấy vậy sự có cứu cả Pho ra đặng, mới đi bầm báo Tòa bình bắt tôi nói rằng tội xưng là thầy thông của quan lớn, phá tòa binh, không để xử người phần nghịch nhà nước, cứ theo bầy mưu làm ngăn trở hoài. Đó là tội của tôi đó. Tôi nói lời nầy còn có quan Trung sự C... kia, còn có ông đ. I. Ch... kia, còn có M. Đính kia, biết rõ. Thầm lác đó tòa binh bắt làm án mà không cho chống án! Xử rồi nghĩa rồi. Lâm hết sức, bên viện mới tư-điều qua day án mà hả tôi ra. Nhờ có ơng mà sau các vụ xử rồi mới được đem ra xử lại hết. Vụ nầu tôi kêu lại vụ « Cả-Pho ở Ba-thôn » chớ tòa Hai-mươi xử lại mà tha bổng trong lúc tôi nằm liệt vì bịnh. Dường ấy, đến nay lương tâm của tôi chẳng trách tôi chút nào tất cả, vì tôi không làm quấy với nước với dân, tôi chỉ muốn cho đặng minh oan thôi. Phải nào tôi làm đều chi lệ, hoặc trộm-cắp, hoặc lường-gạt, hoặc ăn-tiền, hoặc làm đều cang đạnh phạm nghĩa với ai. Phải nào tôi vì đồng tiền đồng bạc mà ra nông-nổi. Tôi tính cho tôi làm phải mà rủi vậy, tôi ăn lòng. Cái tội của tôi đó, bác bình thường không đáng một bộp-lại, có đâu tôi làm án. Ấy là mấy vụ của tôi đó. Mà ông với ông Chính ông Đề không phép kêu tôi là thằng tù, biết không, vì ngày nay tôi không phải tù. Có kẻ tù có nói mà các ông không nhục đến. Còn như muốn nói về cái lội nghèo, thì tôi nghèo hơn ai hết, và tôi nếm đủ mùi cay-đắng hơn ai hết. song vì danh giá tôi giữ trọn : là không ăn-trộm ăn-cắp không làm đều cang đạnh phạm nghĩa cho phiền dạ ai; từ buổi ra cầm viết mà viết báo đến giờ, nghèo

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

HÃY COI CHỪNG
Thuốc
Gió mạo theo hiệu
CỜ NÀY

CIGARETTES
NATIONALES
Hãy hút thuốc cây cờ Tam Sáo đã ngon và không khô cổ
Bây Cie de Commerce et de Navigation d'Extrême-Orient
(ALLATINI) Saigon làm Đại-lý

PHẢI COI CHO KỸ
HIỆU CỜ
TAM SÁO

thì có nghèo, có thiếu đủ chỗ nầy chỗ nọ, song không hề mích dạ ai. **Làm việc với chủ, không hề lỗi về tiền-bạc.** Phận tôi rồi, bấy giờ nói ông Trí-nam-Tử, ông Hà-Trí chi đó.

Ông nói rằng ông Hà-Trí không phải là ông Bửu-Đình điền sanh nữa chi? ông bửu tôi đình-chánh. Tôi nghe lời ông mà tin lời ông mà chịu-chánh:

« Ông Hà-trí chẳng phải là ông « Trí-nam-tử. không phải là ông Bửu- « Đình. Ông Hà-Trí và Bửu-Đình « không phải là người viết bài « Ai « giết Lê-hoằng-Mưu ».

Đó, tôi đình-chánh đó.

Vậy mà ông có chịu Bửu-Đình điền-sanh xưng là Hoàng-Thân ở nơi nhà ông Nguyễn-hảo-Vĩnh Hối-tất-Liệt hay không? Ông có chịu Bửu Đình biệt hiệu Hà-Trí không? Ông có chịu Hà-Trí có viết báo Công-Luận chăng? Ông chịu ông là Nguyễn-hảo-Vĩnh xuất-dương, viết bài nhục mạ đức Khải-Định, nay xưng Đế-hiệu Hối-tất-Liệt ra viết báo, sao ông không giải vẻ khoản phạm thượng, sao ông không phản đối Phạm-xuân-Nàng và các bài khác, đó vậy mà chịu thẹn?

Ông đã chịu đủ ba đều: Mới là xuất dương hai là mắn vua, ba là Hối-tất Liệt hoàng-đế, là kẻ cướp phá nước Nam, giết bố dòng giống Annam, lẽ gì tôi còn nói nhiều lắm, nhưng bởi trong số rồi, ông đã dùng tới tiếng can-mắn là tiếng « thằng » tiếng « tên » với ông trò-quan đôi « khạc nước miếng vô mặt tôi » và « đạp trên đầu tôi » nên tôi buộc tôi phải nín. Ông chịu ông mắn vua rồi thì để cho công-chúng đoán xét chẳng đã vậy đó. **Bùi chánh-Trung ở Rạchgia, Mai-trung Tâmnói ở Vĩnh-long với ông, theo lời người xin.**

Thì tài chơi ông Vĩnh ông Đề

Còn ông với ông Đề, ông thì ỷ có xuất-dương, rao những là bằng-cấp cử-nhân tú-tài gì đủ thứ, ông Đề thì ỷ học hay, có làm thầy giáo, chẻ tôi không tài không đức, không dáng ngồi làm chủ bút L.T.T.V. là tờ báo tôi bỉnh-bút đã bấy năm nay; vậy tôi xin ông Vĩnh với ông Đề một lời nầy đã biết, chẳng cần cái lẫy chi cho rầy.

Tuy tôi học nhơm-nhơm ba chữ Langsa và quốc-ngữ, không bi ai thật, song đâm thì với ông Vĩnh cử-nhân và ông Đề: hễ tôi thua hai ông về Hán-văn, và quốc-văn thì tôi buông viết L.T.T.V. ra liền, còn như hai ông thua, liệu sao, nói đi? Chẳng thì chí cho cao, thì theo lối bài vở của học trò thì bằng học-phí đó thế; như hai ông chịu, nội tuần nầy hiệp cử hai ông Tân-sĩ làm giám-khảo. Chấp ông với ông Đề hiệp trí làm chung bài vở với nhau. Như vậy mới biết ai hơn ai thua, ai cao ai thấp, ai có tài ai bất tài, để khoe hoài rùm tai, chẳng ghét cho là bọn nói phách không phải lối.

Lê-hoàng-Mưu.

Đông-pháp Thời-sự

NAM-KỲ

Bạn hát con gái

M. *Quách-lai-Kim* buôn bán lớn gạo ở Bạch-oái thấy bạn hát *«Công-hòa-nữ-bang»* ở Thương-hải đến hát tại đường Gocong tục hèn là rạp hát mới, vì người sắp tuồn không hát nguyên bổn nên ít ai đến xem, sanh ra việc lỗ lã không tiền vô Thương-hải, nên M. *Quách-lai-Kim* chấn chỉnh cách hát lại đâu đấy có lớp-lang và có chưng nhiều bức tranh khéo *khởi sự hát ba tuần lễ* đăng lấy cảm giác cho chúng nó về lễ Thương-hải. Các việc tổn-phí thì M. *Quách-lai-Kim* kêu là *Bảy-Vàng* chịu. Trong ba tuần lễ nầy hát rất, nên bay lắm, mấu mau và đánh đu tuy là con gái chớ không kém chi tài bát sắt.

Ấy vậy xin Lục-châu quân-tử và nhứt là chư quí vị ở Saigon Cholon Giadinh hãy đến xem trước thấy cái tài hát theo cách kim thời của *Công-hòa-nữ-bang*, sau nữa giúp người làm nghĩa.

Khá khen cái lòng nhân-đức của M. *Quách-lai-Kim*.

Vụ bạn nhà

Hoỳnh-văn-Tri thợ moc và vợ là Ng-thị-Cua thưa tên Trần-văn-D... 27 tuổi làm cập-rằng thợ đến tại Sa-son về tôi bắm con gái của chồng nó là Ng-thị-Giáo 17 tuổi nên đòi có quận thì ba đang làm ăn kết.

Xe đụng

Ở góc đường Verdun và Legrand de la Liraye cái xe hơi Taxi 2110 với cái xe hai bánh của Ng-v-Su đụng nhau.

Người a vô hại, còn con ngựa bị bịnh nơi đầu gối.

* *

Trước hãng bạc Banque Industrielle hồi 10 giờ hôm qua có cái xe kéo của tên Rứa kéo với cái xe-máy của Võ-văn-Chinh đụng nhau, xe máy bị cong bánh xe.

Thây con nít

Người ta có thấy trong nghĩa-địa ở đường Phố-cảnh (Chợ-gạo) cái thây của một đứa con gái 2 tuổi, nên quan đạy đem nhà mổ.

Lê đình-chiến

Tuần theo lời nghị-định của quan Nguyên-soái nên đã có cử bàn hội ấy-viên được lo sắp đặt các cuộc lễ 11 Novembre.

Lễ Toussaint

Sắn dịp lễ các Thánh Nam Nữ, nhà bảng sẽ đóng cửa bữa thứ năm, và bữa thứ sáu 2 Novembre, chiều.

Rủi hay thù

Hôm 27 tây, Nguyễn-thế-Lai, làm cu-li cho hãng Boy Fermé đang làm tại lò rượu Binh-Tây, bỗng dân bị một khúc cây của tên chệt Kip-Trương liệp rớt ngay đầu nên bể sọ.

Tòa Tiểu-hình

Tòa Tiểu hình hôm qua xử:

Nguyễn-văn-An về tội đánh lộn và du-côn 6 tháng tù;

Nguyễn-văn-Hoài về tội ăn-cắp 6 tháng tù;

Nguyễn-văn-Nhu về tội ăn-cắp một chiếc xuồng và một tấm cao khô 5 tháng tù;

Lê-văn-Diêu về tội ăn-cắp xô-cô-la 5 tháng tù;

Lê-văn-Bọc về tội ăn-cắp 4 ve rượu bạc hà 9 tháng;

Nguyễn-văn-Thu và Nguyễn-văn-Yên về tội đánh lộn 2 tháng;

HÁT CẢI LƯƠNG

Các nhà vui điệu hát Cải-lương đã nghe danh bạn Tân-Thành của M. Trương-văn-Thông hát hay lắm chớ? Vậy thì nên nhơn lúc rảnh đến coi, vì hát có bốn đêm, ông Trương-quang-Ngọ tự Ngọc-Diêu mướn bạn Tân-Thành hát tại rạp Modern-Cinéma Saigon bốn đêm là đêm thứ tư 31/10 đêm thứ năm 1er/11, đêm thứ sáu 2 và đêm thứ bảy 3 Novembre mà thôi.

Đêm đầu hát: Phân-trung-Hiu hồi Bá-ngoa-Sương với La-Côn hòa hiệp;

Đêm thứ nhì: Tiết-đình-Sơn tam bộ tam bái;

Đêm thứ ba: Trang-tử cố bồng;

Đêm thứ tư: Phụng-nghi-Đình (Điển-Truyền Lữ-Bố).

Đổi nhiều lớp và nhiều bài ca mới nghe rất thâm điệu, thêm nhiều kẻo nhiều đào thinh sắc hòa hai, rất đáng mua vui đem rảnh.

OAN KIA THEO MÃI

Truyện nầy đã xuất bản thêm quốn thứ tư và thứ năm, còn thứ sáu đang in, để bán tại nhà in J. VIỆT đường d'Ormay Saigon. Độc-giả muốn mua vui, xin đo nơi nhà in J. VIỆT gởi cho.

PROVINCE DE VINHLONG

AVIS D'APPEL D'OFFRES

Lieu, date et heure de réception des offres: *Bureaux de l'Inspection de Vinhlong, le 13 Novembre 1923, à 9 heures.*

Objet: *Grosses réparations au pavillon des femmes à l'Hôpital-province de Vinhlong.*

Importance approximative: 8583514

Cautionnements provisoire et définitif: 128500 et 1500 fr.

Lieu où le dossier peut être consulté: *Bureaux de l'Inspection de Vinhlong et 4e Bureau (3e Section du Secrétariat du Gouvernement à Saigon)*

Vinhlong, le 8 Octobre 1923.

L'Administrateur,
Signé: ILLI-IBLE.

SANTAL MONNET
en Sirop de Santal
MARAL & Cie Pharmaciens 1er Classe
Rue Drouhiny, 6, à PARIS

QUẢN CÁO

Càng ai mong lập nhà máy ông tôn

Xưởng (Atelier) Kwong Yuen Long (buôn của hãng Union ladus riel et Commercial, ở đường Chaisseau môn bài 41) là mới cất xưởng thông thả lắm và có vô ý trong việ: rập máy cho nhà máy.

Năm 1922 xưởng Kwong Yuen Long có đụng một cái nhà máy cho tôi hiệu là Tong Seng xay 300 tấn trong 24 giờ.

Những máy, lò lửa, cối xay lúa và cối xay gạo đều của xưởng Kwong Yuen Long làm.

Trong năm 1923 cuộc đụng nhà máy nầy hoàn toàn. Ở ông máy mới các việc đều êm, ai thấy chẳng hằng lòng lắm. Xay trong 24 giờ được 200 tấn gạo trắng, gạo số 1.

Cối xay lúa với cối xay gạo lại xay không nóng, cách chạy êm ái xem tiết.

Bởi cớ tôi lấy làm hằng lòng cuộc đụng nhà máy của xưởng nầy, máy móc sẵng êm, xay gạo ưa tốt, cho tôi có thường lên Thông-Hiệu là [illegible] Kwong Yuen Long [illegible] chẳng Saigon [illegible]

PHOTOGRAPHIE
ARTISTIQUE & INDUSTRIELLE
I-ĐÔNG
Propriétaire
93, Boulevard Chasseloup-Laubat — Saigon

Kính trình qui ông qui bà đặng rõ, cách một năm nay vì mắc lo công việc nhà nên phải vắng mặt (nơi tiệm, xin qui ông qui bà niệm tình miễn chấp. Kể từ ngày hôm nay tôi trở lại làm việc bổn phận tôi như mấy năm (trước. Tiệm nầy bền vững đặng 17 năm dư cũng nhờ ơn qui ông qui bà có lòng chiếu cố, tôi hết lòng cảm tạ và tôi phải ráng đem hết tài nghề tôi ra đặng làm cho qui ông qui bà vui lòng và triều mến như khi trước.

Nay kính
I. ĐÔNG, Photographe
Croix chevalier de l'ordre Royal du Cambodge
Ex. Retoucheur des grandes Maisons de Photographie à Saigon

NHÀ DƯỠNG BỊNH

Của quan Lương-Y Bouguent và Denis ở tại Cholon, đường Thập-Binh môn bài số 215 ngang nhà ga xe lửa lớn.

Lập ra trước các nhà Dưỡng bịnh khác đặng nuôi dưỡng người Annam.

Coi mạch sớm mai 8 giờ, chiều 4 giờ.

Ngày thứ ba và thứ bảy 5 giờ chiều rọi đèn. Giá thường 5 đồng bạc.

Coi mạch thường giá từ 3 đồng bạc.

Coi mạch có tiêm thuốc giá 4 đồng cho tới 10 đồng bạc.

Tiêm thuốc 914 giá 7 đồng bạc.

Có thông-ngôn và người điều dưỡng đều Annam.

SOURCE
Perrier
GAZEUSE NATURELLE
Eau de Source et extrait naturel
MINÉRALISÉ
Eau-de-Source Perrier à cette supériorité d'avoir une teneur
BICARBONATE NATURELLE
du sulfate des sels-de-magnesie

NÊN ĐỂ DÀNH

Tôi muốn mua hết thảy những-Cô đồng rồi trong địa phận Đông-pháp. Hãy viết thơ cho Monsieur RAOUL MAXIME chez HỒNG-VĂN-ĐÀNG, Notable à Ômôn.

Maison M. LÝ-ĐỀ à CANTON CHINE

VỀ SẠNH SANH PHÁT HƯƠNG GIU
(DẦU THƠM XỨC RA TÓC MIỆC LÝ-ĐỀ)

Nàng TRƯƠNG-LỆ-HOA là một nàng đời xưa có tiếng khen là người có tóc tốt hơn hết.

Tiệm chúng tôi rõ cái lẽ làm cho tóc tốt, nên tìm các giống bông thơm chưng lọc sanh tốc, phải hiệp mà chế ra một thứ dầu thơm để xức cho tóc mọc ra nhiều. Cái mùi đã thơm lại nhuận nó làm cho trừ uế, sạch gáo, lại giữ gìn cho tóc không rụng.

Những người nam tử hết luận tóc dài tóc vắng, nếu bị phải bịnh huyết hèm tóc khô, chải gỡ hoài ma không hết rồi, nếu dùng dầu « ĐƠN MỤI SANH PHÁT DU » coi là hình một cô gái xin đẹp nơi nhân hiệu thì tóc trở nên thơm tho tươi tốt.

Chư tôn, qui bà muốn biết sự qui trong của dầu nầy, xin hỏe dời gói hoặc viết thơ mà mua đăng thử thì biết.

Giá mỗi ve lớn là. . . 0$50 | *ve nhỏ*. . . 0$30

Gởi bán tại tiệm SIN-THIÊN-ĐƯỜNG
Chợ-lớn và trong các tiệm lục-châu.

Những người bịnh hậu, hoặc sẵng hậu phải huyết kém, thì tóc thường hay khô hay rụng, làm cho đầu phải sói; ấy là đầu rất quan hệ đến sự đẹp đẽ của con người, không phải vừa gì.

Dầu nầy là dầu của các bà trong đài thường dùng để giữ gìn cho tóc khỏi rụng và lại làm cho tóc thêm tươi nhuận, nên thường mấy bà mấy cô, không nói nào mà không biết danh hiệu của dầu VỀ SANH SANH PHÁT HƯƠNG DU nầy là một thứ dầu xức tóc đệ nhứt.

Xức dầu nầy chẳng những làm cho tóc không rụng và làm cho tóc được tươi nhuận mà thôi, thậm chí đi ngoài đường làm cho người ta ngửi được cái mùi thơm tho đó, cũng khoái sẵng nữa. Thật một thứ dầu qui hóa vô hạng.

ADRESSE TÉLÉGRAPHIQUE
NGUYỄN-PHÁT-ĐẠT
HANOI

賈大扎坭
NGUYỄN-PHÁT-ĐẠT
HANOI. — 15, Rue des Caisses 15, (Bureau d'expédition)

Atelier de tissage au village Bưởi (environ Hanoi)
Filature de soie à Bông-sơn (Annam)

Dépôt:

Lãnh sống bông bát kiết và các bông lạ dệt đúng kiểu lãnh tàu *Bắc thảo* nơi đâu quản dệt chứ: 南盛興家用

Giá lãnh sống:	Extra qualité	2$80 một quản
	1re —	3 60
	2e —	3 30
	3e —	3 00
Giá xiên 3 chỉ hàng 5 chỉ:	Extra qualité	4 50 một áo
	1re —	4 00
	2e —	3 50
	3e —	3 20
Giá lãnh đen Bắc-kỳ:	1re qualité 11$00 — 10$50 — 10$00 mỗi sấp 2 áo	
	1re — 7 00 — 6 50 — 6 00 mỗi sấp 2 quản	

Các giả trên đây khi cao sẽ bớt trước, khi sụt sẽ bán rẻ.
Xin đồng bang chiếu cố.

NGUYỄN-PHÁT-ĐẠT,
Cẩn bạch.

Thứ rượu
QUINQUINA Saint Raphaël
S. RAPHAEL S. RAPHAEL S. RAPHAEL S. RAPHAEL
Uống vô BỔ TỲ VỊ
ăn ngon ngủ khoẻ
Có trừ bán tại hãng DENIS FRÈRES
Là Đại-lý ở Saigon, Haiphong, Hanoi, Pnom-penh và Tourane.

OÀN-HỒNG-QUÂN thứ năm in rồi
Thứ bảy còn đang tập.

HÃY LẠI NO'I HÃNG
ÔNG
BERTHET, CHARRIÈRE Cie
MÀ LỰA BẢN HÁT PATHÉ
CẢI LƯƠNG
ĐÃ SANG HƠI CỦA BẠN HÁT
THẦY NĂM TÚ
Ở TẠI MYTHO

LỜI RAO

Loài MUỖI là một thứ độc trùng, nó hay làm cho người ta hư tổn huyết mạch. Lúc trước nước Huê-kỳ đào kinh Panama, biết mấy trăm muôn dân phu, bị chết tại nơi miệng con MUỖI, làm cho công việc bê trễ, người chủ hãng phải xử hình, sau lại có quan Bác-sĩ y-khoa tới đó tìm ra, mới biết là bịnh rét xứ đó chẳng phải tại núi cao nước độc, tại nơi một con MUỖI, mà sanh ra, mới kiếm đặng một thứ trừ MUỖI, nên chi kinh Panama thành công hiệu, tôi cũng thấy rõ biết chắc như vậy, nên mới chế ra một thứ NHAN trừ MUỖI để nhãn hiệu là con CÁ THIA THIA TÀU bất câu là thứ MUỖI, và thứ MÒNG HONG nghe mùi nhan thì trốn đi mất thiệt có ích cho đời nhiều lắm, xin hãy mua dùng thử coi, mới biết hiệu nghiệm, lục tỉnh các tiệm đều có sỉ bán.

QUẢNG-ĐÔNG-HƯNG,
N° 301, Rue des Marins CHOLON.

Kính cáo

Cùng chư quí khách đặng hay; từ ngày tôi mua đặng tiệm thợ bạc hiệu Lâm-kỳ-Trận ở tại chợ cũ Saigon, căn đầu dảy phố chà bán vải số nhà 92, thì tôi sửa hiệu lại là « Lâm-đại-Thạnh » và sắp đặt sửa sang trong tiệm lại, rước những thợ thật xảo thủ mà làm đồ nữ-trang theo kiểu kiêm thời, mỗi mỗi đều cải cựu hoá tân, đã xinh đẹp mà lại chắn chắn, và có bán đủ thứ đồ trang sức làm sẵn bằng và mười, vàng tây hay là đồng thà đủ kiểu thật khéo; có bán đủ thứ hột thủy xoàng, xây lóng, saphir để nhận hoa tai, cà rá rất đẹp, cùng là đồng hồ lớn, nhỏ, đồng-hồ trái quít bằng vàng, bạc cùng nickel, đủ hiệu và đủ thứ máy chẳng luận vật chi đều có lập toa bảo nhận, chẳng hề dám giả dối mà gạt kẻ mua bao giờ.

Xin chư tôn thừa nhàn đến viếng và chiếu cố tiệm tôi một phen thì biết cách tôi buôn bán thành thật thế nào; tôi sẽ hết lòng cảm tạ.

水汽氏臣屈港-香理代生衛普

Cáo bạch

PHÒ VỆ-SANH *ở đường Boulevard Charner, 29 Saigon.*

Kính cùng quí-ông quí-thầy rõ tiệm tôi có bán các thứ *Limonade, Soda* của hãng thuốc HUẤC-THẦN-THỊ (WATSON) Hongkong mấy thứ nước nầy ở bên Trung-huê, Hong-kong, Singapore danh tiếng đệ nhứt vì hãng thuốc HUẤC-THẦN-THỊ bào chế kỹ lưỡng và có quan thầy thuốc Ăng-lê thí nghiệm ba khen thiên hạ đều hay uống nó vì rất có ích trong mình. Xin quí-khách dùng thử coi thì biết lời tôi chẳng phải sai ngoa xin quí ông quí bà chiếu cố tôi cảm ơn vô cùng.

Các thứ limonade soda và công dụng kể ra sau đây:

雪糕 (ice cream) là *Kola champagnemát* vận buận trong
橙露 (orangeade) là *nước cam mát bắc thảo...* thơm miệng giải khát.
梳打 (soda watter) là *nước soda...* tiêu hóa và rửa ruột.
沙示 (sarsaparilla) là *nước susi....* tiêu hoá mạnh ăn

Các thứ hiệu đó đều có gởi bán cả Lục-châu.

PHÒ-VỆ-SANH Chủ-nhơn
Dương-Xương kính lời.

舖私家利昌貨西

DƯƠNG-DIEN

Marchand de Meubles

Rue Catinat 109-111 113 — SAIGON

Tiệm tôi có trữ, bán giường đồng, giường sắt, nhỏ lớn đủ kiểu, sơn Màu xanh, trắng, đen, giá từ 25 đồng tới 200 đồng bạc có sommier bằng thép và ruột gà, cái khuôn của sommier cũng bằng thép nữa.

Có thứ *giường bằng đồng bạch kiểu mới ở bên Huê-kỳ gởi lại*, Saigon chưa ai bán kiểu đó, có sommier và khuôn cũng bằng thép cả và có ruột gà, coi lịch sự lắm.

Có một mình tiệm tôi bán giường ấy mà thôi.

Vậy xin quí ông, quí bà đến xem cho biết *kiểu giường kiêm thời ở bên Huê kỳ, bán từ 600 đồng tới 1.200 đồng bạc.*

Có bàn, ghế, tu kiến, đá cẩm thạch và các thứ ghế hiệu « Thonet » như ghế xích đu (berceuse) v. v. lại có tu, bàn, ghế, đánh vernis tampon.

DƯƠNG-DIÊN.

Tự do diễn-đàn

(Tribune libre)

Ngỏ cùng liệt-qui

Đã lâm phen, Bổn-báo có truyền ngôn rằng về mục Tự-do-diễn-đàn nầy, Bổn-báo riêng để cho liệt qui bình luận cho thỏa mãng ý muốn. Nhưng bởi, cũng đã lâm phen, Bổn-báo gặp nhiều có chỉ hằng thật rằng tên ký dưới bài gởi đến và đăng vào báo đó không phải là tên thiệt của người viết bài ấy; hoặc tên giả, hoặc mượn tên của người hàng xóm mà để đại vào. Ấy là một đều đáng cho là khiếp nhược, mà người chưa chịu ăn-năn chừa bỏ. Nếu việc quả, minh tâm đương cầm viết chép ra để gương giúp ích, có sao lại sợ mà nặc danh? Hà chẳng phải là khiếp nhược chăng?

Vì cái tật khiếp nhược ấy, gây rối, buộc Bổn-báo từ đây, những bài ở đâu gởi đến, tên ký không rõ, hoặc Bổn-báo không nhận biết, thì Bổn-báo không ấn hành. Lại còn những bài ấn hành trong mục nầy, thì Bổn-báo để trọn về phần người ký tên gánh chịu lấy những đều cang hệ gì xảy đến; Bổn-báo không cang-dự. L. T. T. V

⁂

KHÊU-KHÍCH

Lý tưởng là một đều mở-mang trí-thức, biện-bác là một đều nghiệm-cứu cho cùng lẽ, đặng đoàn hậu tấn noi gương, khả-kính, khả-kính, ma; chớ để dụng cường-từ đoạt lý nói những lời thô lỗ, khả-bỉ khả ố, ma!

Ấy là:

« Nước kia bởi gió nên dun mặt,
« Non nọ vì sương chịu bạc đầu ».

Sự tự-nhiên.

BÙI-VĂN-DỎNG.
Đại-ngãi facteur.

⁂

AI PHẢI, AI QUẤY?

Tôi mà tài sức bao lăm dám đường-đột ra biện-bạch há chẳng ngại phiền lòng độc-giả? Trước khi xuống bút cái bài: Ai phải, ai quấy « nầy tôi cũng đã tự bảo rằng »: *Biết thì thốt, không biết thì dựa cột mà nghe*; song, Trời sanh tôi ra có cái tánh ưa đều chánh đáng, ghét lối bất-bằng, nên nói ra đây cho hả dạ.

Hôm Công-luận với Lục-Tỉnh gây ra việc hơn thua tới nay, tôi thấy có nhiều người rằng rực thế nầy thế kia, mà tôi chẳng nói gì, bởi có người mang-kiến xanh, kiến đỏ, kiến trắng kiến vàng; cái nhãn-lực của các người ấy đã bị mờ-ám đi rồi, có chỉ thanh thiên bạch nhựt cho họ xem, thì họ cũng thốt rằng vàng, đỏ, đen v. v. thì có bổ ích gì lại thêm giận. Vì *một thằng nói ngang ba* làng nói chẳng lại.

Vậy mới càng rõ thấy trên đời ít có ai là người thanh-nhãn. Thế thì làm thinh đi? Không..., làm thinh sao đặng. Nếu vậy thì trên đời nầy cái mạnh chưởi hơn cái phải; phía nhiều mà quấy, hơn phía ít mà phải hay sao?

Vẫn tôi là kẻ hậu-sanh, từ buổi tôi được cái hân-hạnh mà đọc tờ quí báo Lục-tỉnh tân-Văn đến giờ, tôi lấy làm đem lòng kính mộ; bởi những người soạn báo toàn là người thức thông thời vụ. Bạn đọc báo Lục-tỉnh của ta có lẽ cũng choán biết chớ chẳng không.

Nay vì một trận bút vò-vị mà lắm người— những người nầy tôi dám nói rằng chỉ có một lỗ tai, một con mắt mà "hôi — ám" người dị nghị nọ kia Vậy hãy lóng tai mà nghe tôi phân, trần hơn thiệt.

Tôi chẳng thiên vị đàng nào, là bởi tôi là người đứng giữa.

Ta hãy đọc đi đọc lại coi tờ Lục-tỉnh nói những gì, rồi Công luận trả lời làm sao, cố nhớ rằng ta vì sự chánh-lý mà xem xét.

Thì ta rõ thấy Công luận có mấy đều nên nói ra:

1° Túng thế không biết làm sao mà trả lời, nên xóm nhau làm nhục ông Mưu.

2° Xúi người nhục ông Mưu mà trả đũa.

3° Xúi người diệc tờ báo L. T. T. V. là tờ báo lớn nhứt ở Nam-kỳ.

4° Làm gương bậy cho đoàn hậu-tấn.

Mấy đều ấy làm cho ta rõ thấy cử-chỉ của Công-luận tiểu-mọn lắm. Không đáng phục chút nào.

Ta hãy rõ rằng đời nào cũng vậy người quân-tử thì ít, lũ tiểu-nhơn thì nhiều, chớ tưởng rằng có tài hay mà làm mỗi trò gì là nên khả-kính cả, Có tài mà cậy chi tài!

Tờ Công-luận cũng là một tờ báo có quan hệ đến vận-mạng của quốc-dân, những người cầm quyền tờ báo ấy, chẳng phải khoe mình để loè thiên-hạ vậy là đủ! Phải cần có cái nhân-cách hoàn toàn. Bởi nền phong-hóa nước ta, còn bởi thon-von, hầu muốn suy-sụp, ta phải nên lưu tâm rằng cái vấn-đề ấy là vấn đề tối trọng. Một quốc dân kia chỉ biết ganh đua xô đẩy lẫn nhau chớ không có cái nhân-cách đứng trong giang-san tổ-quốc thì có đáng vui chăng, hay là đáng buồn? Một quốc dân chỉ biết mộ cái lẽ xấu-xa đê-tiện, chớ chẳng trọng lấy cái tính cách thanh-cao, thì đáng lo hay đáng muốn! — Toàn một phần đông của quốc dân ta là thể ấy. Nên chi từ buổi Công-luận ăn nói lỗ lãng, thì nghe chừng thiên-hạ có hạng tôn sùng chẳng khá công thần sông vậy mà dám đại ngôn rằng Công-luận có ảnh hưởng to-tác. Phải, ảnh hưởng sự đồi phong!

Ảnh hưởng đều bại tục!!

Công-luận hãy cho người đi dò la khắp cả lục-châu coi cái hạn người sùng bái Công luận đó là hạn người nào? Chớ đừng vội thấy người khen vậy rồi tự-đại.

Trẻ ranh chi bậy! Nói chẳng lại người ta rồi ló mòi cực-kỳ lỗ mãng. Mà thật vậy, nếu chẳng ăn nói theo lũ ngu-phu kia, thì có lời tao nhã đâu mà dùng, có chuyện dông dài đâu mà choán giấy. Người viết báo Công-luận giỏi về tiếng nói, phong tục của ngoại quốc, chớ chẳng thông thói lệ của nhà Nam. Ấy là hạn « SAVANT DE PERROQUET » Thông minh két đó!

Người ta vạch lỗi của mình, tức là thầy mình (Đạo ngô ác thị ngô s[illegible]!) mà chẳng biết cám ơn, lại nói xấu người mà rửa hận. Nói cho quá, cái gì mà: *Chơn đạp thiên đàng, đầu chui địa ngục, cái gì đầu thai làm thú vật cho người mắng chưởi!* (1) Chẳng phải ông là *dạ-xoa* dưới Địa-ngục mới lên; chẳng phải là *thiên lôi* trên trời mới xuống! Ôi! hàm huyết phúng nhơn tiên ô tự khẩu là thế ấy!!

Phàm làm người muốn cho được lòng thiên-hạ, thì phải cho chánh cho mình chẳng nên buông lời quá đáng. Bao giờ ông Lê-hoằng-Mưu là phạm nhơn chớ bây giờ ông là người viết báo rành-rẽ, cử-chỉ khả-kính, mà lại ông cũng là *tiền bối* của các ông bên *Công-Luận*; mà đều ấy chẳng nên nói ra trong lúc bút-chiến hơn thua mới là hay cho chớ!

Khéo thì thôi. Ông Napoléon hoàng-đế của người Langsa buổi nọ còn phải bị đày, ông Văn-Vương là đứng nhơn-từ mà còn bị bảy năm dủ-lý; cái đó chẳng qua là tại chữ thời mà! Có lạ gì đâu; có xấu gì đâu, có đủ làm nhục người ta đâu!

Còn như sách phong-tình, phải, song mấy ông muốn cột cho quá chặc, cho ông Mưu khôn thế cựa mình, sao chẳng thấy: Kìa các nước bên Tây đó, thiếu gì truyện xăng-xịu tục-tiểu, sao nước họ phú, dân họ cường? Sao phong-tục của họ không thon-von, không tồi bại?

Ấy chẳng qua là thời thế đó thôi. Cũng có chỗ không có ai đọc sách của ông Mưu mà đàn-dà có chồng lại lấy trai, con gái thì lẳng-lơ ong-bướm, con trai thì sa-đắm chơi bời. Đó ai mà dạy họ!

Ta hãy cấm các nhựt-báo đăng những bài cường-dâm, trộm cướp đi. Ta hãy cấm, đừng cho ai bán rượu trà, á-phiện; ta hãy cấm, đừng cho ai bán vị-san mã-tiền Ta hãy cấm ông Trời đừng cho sanh chi giống cây, giống thú, ăn nhằm mà phải chết, đụng nhằm mà phải nguy!

Cấm được rồi sẽ bắt tội ông Mưu Chi vậy nà! Ai làm gì thì làm mà Ông có sợ bạn đọc báo của ông bư bèu bởi sách của ông Mưu thì ông nói giùm với họ biểu đừng có coi. Cang chi mà ông mắng, ông nhiếc, ông tiểu-tâm quá rồi ông ngờ rằng đời không ai khôn bằng một cái móng tay của ông.

Ấy là tôi thấy ông buộc quá, nên tôi phá thử đó vậy. Chớ nếu ông cho tôi bút quyền tự-do, thì tôi xin sẽ nói rằng mấy người như ông là phẩm-cách đê tiện hẳn đó vậy.

Ông đánh lận thiên-hạ rằng ông vì công lý mà nói ông Mưu chớ kỳ trung, trừ ra những người có một lỗ tai, một con mắt, chớ những người có đủ tai mắt thì ai nấy đều chê ông khéo thi hành cái thủ-đoạn tiểu-nhơn!

Lại nói qua ông Đề,

Thật gà đeo lông-phụng! Khéo a-dua theo ông *Chinh, Vinh*, thiên-hạ tưởng đâu hồm rày ông có *cái sướng đặc biệt*; chớ kỳ trung là một **bác Hề**! (1) Ông khéo diễu thì thôi, Ông trả lời cái gì với ông Mưu? Như ông thật gớm quá! *(2)*.

Ông Vĩnh nói « *Cực chẳng đã ông Cao-hải-Đề là cố giao của ông Lê-hoằng Mưu nói bung thùa ra rồi...* ».

Ông Đề! hãy thử xét: *Người ta* **khen** *ông đó!* Vui chăng? Khoái chăng?

Ít hàng sơ siểng để độc-giả rõ; phần sau xin tờ Công-luận miễn chấp những l[illegible]i ng[illegible]y thẳng của tôi

Một người đọc báo L.T.T.V.

C. V. An.

(1) Bởi tất Liệt học một câu chưởi rủa ấy nằm lòng để mong chút dữ cho kẻ nào y kích-bát. Lúc nhục mạ ông Lê quang Văn trong số C. L. 14 ngày 26/6 cũng rủa y vậy và cũng đuổi ra làng báo! Hum!!!

(1) Nói theo ngoài Bắc. Chớ trong mình tục kêu là *thằng hề!*

(2) Mà gớm th[illegible]t.

MỘT DỊP MAY MẮN LẢ DƯỜNG

Hiện giờ đồng-bang ta có lắm kẻ muốn ra dinh thương, nhưng chưa quen đường đi nước bước nên tuy có tư-bổn mà còn bợ ngợ chưa biết phải buôn bán thứ nào. Nay sẵn có một dịp may mắn lắm cho những nhà tư-bổn ấy, là có một cái nhà hàng bán cơm Tây lại bán rượu Tây lẻ, muốn sang chủ, nhà ấy danh-tiếng ở tại Saigon nhứt là trong hạng-thượng và trung-lưu An-nam, số là người chủ nhà hàng ấy khác muốn mở rộng một ngôi hàng rất kinh dinh đắc lợi hơn tại Saigon, nên một mình không thể đảm-đương nhiều việc. Vì vậy mà người muốn để cái nhà hàng ấy lại đặng lo ngôi hàng kia, chỉ như nhà hàng nầy nếu ai mua thì có nhiều thế lợi một là đã có danh tiếng sẵng nên bạn hàng nhiều; hai là đồ đạt trong nhà đều tốt; ba là ở nhằm chỗ thị tứ (như để lại cho đồng-bang ta mà thôi). Thế thì dịp nầy là một dịp may lắm các nhà tư-bổn ai muốn mua thì xin hãy đến thương nghị với *M. Trần-văn-Chim tại quán Lục tỉnh-tân-văn.*

Dịp nầy là một dịp may lắm là bề ai mua rồi thì đâu đấy sẵng sàng, thế cũng như biếc ghe đi nước xuôi, gió xuôi đang buồm trời êm sóng lặn, chỉ có chèo mua thì tới mau, bằng không thả trôi cũng tới chỗ vậy.

Một dịp rất may, xin kíp đến thương nghị với *M. Trần-văn-Chim quán Lục-tỉnh tân-văn*, giá rẻ và lại tiện lợi nhiều bề.

Vì làm việc lớn phải buông việc nhỏ. Đến thương nghị rồi sẽ biết cái thế cuộc nhà hàng ấy ra thế nào.

Trần-văn-Chim.

Ngày 30 Octobre 1923.

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

	Tám mươi
Nhà nước	81.35
Ngân hàng Đông-pháp	8 45
Sté de G. de la Banque Ind. de Chine	8 50
Ngân hàng Hongkong Shanghai	8 50
Ngân hàng Chartered	8 45

MỄ CỐC

Giá lúa chở đến nhà máy Chợlớn bao trả lại giá một trăm ki-lô

Vinhlong	5$85 à 5$05
Gocong	6 20 à 6 30
Bai-xàu	6 35 à 6 45
Baclieu	6 50 à 6 60
Giá thường bực trung	5 59 à 5 60

TÀU ĐI LỤC-TỈNH

Chiếc *Mékong*, chạy Pnompenh, Bacpréa, Angkor, ngày thứ ba 30 Octobre, à 9 giờ.

Chiếc *Jules Rueff*, chạy Pnompenh, Bacpréa, Angkor, ngày thứ năm 1er Novembre à 9 giờ.

Chiếc *Mékong* chạy Cambodge, Laos, ngày thứ ba 30 Octobre, à 9 giờ.

Chiếc *Battambang*, chạy Cambodge, Laos, ngày thứ bảy 3 Novembre, à 9 giờ.

Chiếc *Khmer*, chạy Ouest, ngày thứ hai 29 Octobre, à 9 giờ.

Chiếc *Namky*, chạy Ouest, ngày thứ sáu 2 Novembre, à 9 giờ.

Chiếc *Namky*, chạy Tayninh, pas de service.

Chiếc *Namky-Hainan*, chạy Cap, Baria ngày thứ hai, thứ ba, thứ năm, thứ sáu 8 giờ tối và thứ bảy 12 trưa.

TÀU ĐI CÁC NƯỚC

Tàu chạy đi Pháp-Quốc

Chiếc *Capitaine Faure* sẽ chạy đi Âu-châu ngày 14 Novembre 1923 (M.M.).

Chiếc *Angers* sẽ chạy đi Singapore, Colombo, Djibouti, Port-Saïd, Marseille ngày 4 Novembre 1923 (M. M.).

Chiếc *Chili* sẽ chạy đi Singapore, Colombo, Djibouti, Pord-Saïd, Marseille ngày 18 Novembre 1923 (M. M.).

⁂

Tàu ở bên Pháp Quốc chạy qua Saigon

Chiếc *Angkor* ở Marseille, Port-Saïd Djibouti, Colombo, Singapore sẽ tới ngày 3 Novembre 1923 lối 10 giờ sớm mai (M.M.)

Chiếc *Commissaire Ramel* ở Dunkerque và các hải khẩu Âu-châu sẽ tới ngày 4 Novembre 1923 (M. M.)

Chiếc « *Amiral Latouche Tréville* » ở Djibouti chạy hôm 2[illegible] Octobre và sẽ tới Saigon lối ngày 13 Novembre 1923.

Chiếc *Chambord*, ở Marseille, Port-Saïd, Djibouti, Colombo, Pénang, Singapore, sẽ tới ngày 15 Novembre 1923 (M.M.).

⁂

Tàu đi Tonkin, Trung-quốc và Nhựt-bổn

Chiếc *Angkor* sẽ chạy đi Hongkong, Shanghai, Kobé ngày 4 Novembre 1923 (M. M.).

Chiếc *Jérusalem* sẽ chạy đi Tourane, Haiphong ngày 1er Novembre 1923 7 giờ sớm mai (M. M.)

Chiếc *Commissaire Ramel* sẽ chạy đi Tourane, Haiphong ngày 8 Novembre 1923. (M. M.).

⁂

Tàu bên Nhựt bổn, Trung-quốc, và Tonkin chạy qua Saigon

Chiếc *Capitaine Faure* ở Kaukéou, Pukow Shanghai, Hongkong sẽ tới ngày 7 Novembre 1923 (M. M.).

Chiếc *Angers* ở Kobé, Shanghai, Hongkong sẽ tới ngày 1er Novembre 1923 (M.M.)

Chiếc *Chili* ở Kobé, Shangai, Hongkong sẽ tới ngày 15 Novembre 1923. (M. M.)

Chiếc *Orénoque* ở Haiphong, Tourane, Quinhơn Banghoi, sẽ tới ngày 2 Novembre 1923 (M. M.)

MUỐN BÁN

Một dịp rất tốt là có một cái xe hơi hiệu «RENAULT» còn mới tinh hảo, 11 mã lực; kiểu xe lộng kiếng theo kim thời có đủ cả đồ dùng.

Định giá: 4.200$

Xin đến tại hãng PERRIN, số 26, đường Bonnard mà coi xe.

RƯỢU PORTO SPHINX

Là thứ rượu *PORTO* thiệt

Rẻ hơn các thứ

Đại lý một mình hãng : Société Marseillaise d'OUTRE-MER — SAIGON

RƯỢU SÂM-BANH

MOET & CHANDON

NHÃN XANH *Là tốt hơn hết*

Phải coi chừng đỡ giả mạo

Nài cho đặng thứ cái nhãn có ngôi sao 5 nhánh

Đại lý cho cả Đông-pháp

10, Boulevard Charner. — SAIGON

HAI MƯƠI NĂM

DANH TIẾNG !!!

TRƯỜNG-SANH

VẠN BÌNH

HỒI-XUÂN

PHẤN-NHƯỢC

VI CƯỜNG

NHỜ BỞI THUỐC RƯỢU HIỆU

ELIXIR GODINEAU

Thứ thuốc rượu này là một vị lại bổ gân cốt cùng là trang-kiện tinh-thần hết sự là bao tồn tuổi đều sống đặng cả.

Những kẻ tuổi cao, sức yếu cùng đàn bà, trẻ con, hay mỏi mệt, mà lấy nống thuốc rượu này thì đều đem cho lành đồng, mặt mày tươi trắng, coi trẻ lại mà sống hơn xưa.

Con như con nít tiết chước, đều là mét mét, cùng những kẻ bao tồn tinh-thần, mà hễ uống thuốc này vào thì mạnh mẽ lâm-lâi, da thịt đỏ sáng, tinh-thần trang kiện, khắp đều chẳng đều biết đến thuốc này.

Mỗi ve đều có bỏ theo một quyển sách nói rõ các đức thần hiệu của thuốc cùng là cách cách dùng rất kỹ càng.

Có trữ tại tiệm thuốc Pharmacie principale của ông L. SOLIRÈNE, là đối ngay đường Pellerin, ngang rạp hát Tây, Saigon

Văn đàn

Lời diễn giải cách viết và cách nói tiếng Annam

Nước Nam ta có tiếng nói, dùng tiếng ấy để nói và viết thời người nước ta thiếu gì kẻ có tài về khoa ngôn ngữ, lại cũng nhơn chẳng thiếu gì kẻ nổi tiếng văn chương.

Tiếng nói của một dân tộc đã được như thế là có nghĩa lý đó, có tự tiếng hay, có bơi giọng phân minh, có tích hành thích đính; dùng tiếng nói đã khai hóa cho một dân tộc, đáng lẽ phải có sách dạy và mọc đặt cấu nói mới phải, nhưng từ xưa nay không hề ai học tiếng, không có đạy cách dùng tiếng, không sách nào người ta làm nói nghĩa lý tiếng ta; nên không nhờ chữ Quốc-ngữ của người Pháp đặt ra để viết cho đúng tiếng ta, khỏi phải dùng chữ Hán chép tiếng nôm đã không rõ mà lại khó đọc, nếu không có Chánh-phủ Bảo hộ đặt ra cái chương trình dạy tiếng Annam biệu bây giờ ở các trường, nếu các nhà học vấn ta từ-tuy không lưu tâm làm sách vở bằng tiếng bản quốc để dạy, thời Quốc-âm ta biết lấy đâu làm chuẩn đích, lấy đâu làm phuôn phép, có lẽ lâu ngày bao mòn hết cái tinh hoa, chết còn lại cái cốt bỉ mà thôi.

Điều ấy trông đã hiển nhiên vậy.

Nay nếu có người hồi hăng tiếng Annam trải biết bao ngày tháng, nào đã có sách dạy, nào đã ai chấu nghiên cứu mà học tiếng ấy, mà đã có cái vết dấu gì chứ ra chứng cớ rằ-giống Annam có vẻ suy đồi? Điều ấy xin đợi rằng từ xưa nay ta học chữ Hán những học gì đem cái văn chương ở trong cái tinh thần chữ Hán là một thứ chữ của các bậc kỳ quan dùng đem làm thành văn chương thơ phú, hoặc dùng để cao đàm hùng biện, như ở Nguyên triều ta đây có ông Xã-xi Hoàn-quan làm ra Khúc Hoài-Nam, ông Lê Bộ Thượng-thư Đặng-đức Siêu làm bài hồi loan cung-khúc; đức Hoàn-thân Tương-an-vương làm khúc Hoài cổ; lại có Kẻ-bắc danh nhơn khác như ông Nguyễn Du, ông Nguyễn-công-Trứ, ông Cao chậu Thần văn nêm truyền lại nổi tiếng đến nay, ai nghe cũng lấy làm hay. Lại như đời nhà Nguyễn trở lên đến nhà Trần trải qua đời đều có đứng thi cử để lấy nhân tài; vậy chương Hán thành hành bao nhiêu thời văn chương nôm thành hành bấy nhiêu, chương cái văn tự trong văn chương nôm có người làm ra biết bao là hài hay còn để lại đến bây giờ, những cách ba bốn mươi năm trở lại đây thời văn chương nôm ít kẻ hay bằng xưa mà lại không ai ban bố thêm ra, hóa cho nên đầu dân mà dâm bôi. Đến nay chữ Hán đã ít học lại ít dùng thời văn chương nôm cũng giản dị mà thôi bỏ. Cái nguyên do ấy để nhân như thế chẳng phải còn nghi ngờ, nhưng dù nay có bỏ hẳn chữ Hán mà cái tinh thần chữ nôm biết bao tôn lại thời còn, nếu để cho tiêu diệc thời mất.

S. H.

(Mai tiếp).

TẠI HÃNG CHÁNH

Hiệu là BOY LANDRY ở Saigon, số 47 phố đường Thêâtre (ngang hông nhà hát lớn) có bán đủ các thứ *rượu lây (rượu chác thứ thường dùng thì thiệt tốt)* các thứ *rượu bổ khỏe* và đủ các thứ *rượu thơ*.

Một mình hãng nầy làm Đại-lý cho thuốc điếu hiệu đỏ là một thứ thuốc điếu ngon và rất hết vị mùi có thơm lại không khô cổ.

Xin viết thơ cho hãng mà hỏi giá cả các món hàng hóa, thơ viết bằng chữ Quốc-ngữ cũng đặng thì hãng sẽ hồi âm cho chư tôn tiện tức.

Vị nào ở Lục-châu lên Saigon mua đồ xin mời đến hãng xem hàng hóa, hãng tại đại lưu tiện được.

MUỐN BÁN

3 cái máy điện-khí (moteur électrique) courant continu 120 volts — 1 H. P. 180 5 mốt cái.

1 cái máy điện-khí (moteur électrique) courant continu 120 volts — 1 H. P. 6 — 220 5

Cả 4 cái đều còn mới chưa dùng tới.

Ai muốn mua xin do nơi Imprimerie de l'Union.

137, Rue Catinat — Saigon, mà thương nghị.

BỊNH ĐAU MẮT MẬU

Là một đều hại nhất của người đàn bà thường hay gặp.

Cũng tại vì ở mất mát là cả gốc phần nhiều các bịnh yếu sức và nhức mỏi của người nhơn nhơn. Thế thì phép chữa phải dùng thứ thuốc nào hay? Hãng tôi đã bán cho thứ thuốc viên hiệu mình.

Muốn chọn thứ thuốc nào cho công hiệu, thì là một đều nhứt thường cần lắm thì chỉ có hay hơn hết thảy thứ *PILULES PINK* người ta xét ra đã chữa đến bấy đã.

Thuốc hiệu *PILULES PINK* nó trị bịnh và bổ sức máu, nên ai đau bịnh nhứt máu, yếu đuối, mỏi gân mỏi vai nhức, không tiêu hóa, ăn mất ngon và ngủ không đặng.

Thà thuốc PILULES PINK có bán khắp trong nhà ở được phòng.

PILULES PINK POUR PERSONNES ALPHA

TẠI TIỆM

ĐẠI-ÍCH

Ở CHỢ-LỚN

ĐƯỜNG THỦY-BINH, MÔN BÀI SỐ 375

Có bán xe máy đạp hiệu PHI-PHI MALBROUGH, TALBOT, mấy xe hiện nầy tốt hạng như mà giá lại rẻ hơn các hiệu khác.

Có bán đủ *đồ phụ tùng* theo xe máy đạp, giá rẻ; *Quạt điện khí, bàn ủi điện khí, bóng đèn điện hiệu Philips, dây đèn*, vân, vân.

Có bán đèn măng-sông thắp bằng dầu sáng và dầu hỏi cho tới 800 bougies, *đồ để hầm đồ ăn* thắp bằng dầu hỏi.

Có bán *Cầm xe-kéo giá rẻ lắm.*

NHÀ CHỤP HÌNH MỸ-NGHỆ

Thợ chuyên môn ở các tiệm lớn thành Paris về

KHÁNH-KÝ và CÔNG-TY

54, đường bờ-rô (*Boulevard Bonnard*), SAIGON.

Dây thép số 416 — Dây thép đã tắt Khánh ký, Saigon

Lành rửa kiểu và in ra giấy cho những người chụp hình chơi. — Chụp hình đủ kiểu, hình màu đủ sắc, hình về bằng mực tàu; chuyên môn nghề rọi hình ra lớn rất rẻ hơn các nơi. — Mỗi ngày đều có chụp tại tiệm hoặc đến nhà thân chủ. Cũng có làm cảnh để đăng chụp hình; Rửa hình và tô hình rất khéo và rõ giống. — Ở tiệm có ảng các kiểu khuôn, — Có bán sơn thủy bằng mực, bằng dầu, đủ các màu; Vẽ sẵng hoặc vẽ theo ý quí khách đặt, khi cần đang muốn mua sơn thủy, xin chiếu đến chỉ đến tiệm chúng tôi trước khi mua nơi khác.

Qui khách ở Lục tỉnh muốn thọ đến nhà chụp xin gởi thơ hay đánh dây thép chỉ ở ở cho rành thợ sẽ đến tại nhà.

THIỆT LÀ RẤT HUỀ-DẠN

T. MORISE

NHÀ CHỤP HÌNH NHỨT

H, Place Gambette

(chỗ cho-cũ)

SAIGON

ĐỒ CHỤP HÌNH ĐỦ THỨ

Chụp hình tại chỗ và đến tại nhà tùy ý người muốn.

Hàng buôn E. HEUMANN

60, đường Mac-Mahon. — SAIGON

Tên đăng đánh dây thép : HEUCO Saigon

Dây thép nói số 268

NHẬP CẢNG — XUẤT CẢNG

LÃNH VIỆC — BÁN SOÁT

Cá trở bán :

Rượu CINZANO Turin Vermouth, Anti-Spumante.

Hãng PIDWELL Paris

Sữa Condensé marié «Favorite»

Sữa không đường «Glorie»

MULFORD & Cie Philadelphie

Pastilles à la Menthe : Mau bướng, Mau đến

NICOLAS ROUGIER FILS Marseille

Đồ nhuyễn tơ, vải

LE NÉOPTOL FRANÇAIS Paris

Thứ lấy độc cốt nhiều. Giữ độc trùng Trành khỏi sự tiêm nhiễm và các thứ bịnh Bán các mái hói và đo

GUILLOT & Cie BORDEAUX

Là thứ rượu mạnh

BOUCHAND PèRE & Cie FILS BEAUNE (Côte d'Or) BORDEAUX Reims

Rượu tốt Bourgogne và Bordelais

Rượu thường dùng

ELESCA Paris

Đồ ăn bổ

Sữa đường Cacao, là một thứ ăn điểm tâm qui lắm, mới tin ăn có pha với nước sôi

Hãng LAUTIER Fils Crasse (France)

Dầu Olive thứ thiệt surfing vierge ce cốt Olive đến là Provence nên hiểu chắc rằng tốt.

A. DEJEAN. — CETTE.

Rượu mạnh.

Société Coopérative des Masseurs matériels de Frontignan

Vin MOUSSEUX due des Bardes

Là thứ rượu Sâm-banh ngon

HỌC CHỮ PHÁP

Có nhu muốn rước thầy về nhà học thêm tiếng Pháp thì nên đến thương nghị với Mademo selle CHAPUIS ở đường Richaud, môn bài 88 Saigon, mỗi ngày từ ba giờ tới bốn giờ chiều.

Mục-tú-Nương

(NÀNG CÓ HAI CON MẮT ĐẸP)

(Tiếp theo)

Nhưng mà không !... Nàng đã tự-liện trước, rồi sau sẽ nói.

Nàng nghĩ mà lo sợ cho con gái mình có nghe lỏ mấy lời của con mụ ấy đi, đỡ đó, nhằm cái tánh-hạnh nó và cái giọng nó hám-be, nàng biết là theo phương hạ-liện.

Lòng nàng rối chẳng khác vò tơ, còn trí sáng mẫng sự thế nầy rồi e thế khác... Nếu như vậy mà, nàng chịu sao cho trần với đời.

Bữa sau nàng tiếp đặng một phong thơ, và xem thông chữ để bao lạ hoắc. Nàng vội vàn xé ra mà đọc.

« Bờ Lina, mi khá biết rằng ta với « mi phải giáp mặt một khi mà phân « cho rõ chuyện.

« Ta xin cho có cách-vật một chúc « đó thôi, song như mi muốn cho « chồng mi đừng hay việc kinh của « ta với mi thì phải tin đi cho chóng.

« Vậy mi khá trả lời đây lập-tức. Một « là mi cứ nhà ta chỉ sau đây mà đến « cho ta bảo, hay là, nếu mi sợ thất « công, ta sẽ qua nhà mi đó. Song « chớ nên gạt ta; mi cũng chán biết « ta rồi, xưa sao nay vậy, và trong « những việc trọng như vậy ta không « hay gả ngộ !

Ta tiếm mi đã trọn mấy năm trời. Thời bây giờ ta đã vẫn được mi... dẫu cho trời gầm không nhớ.

« Pao-lo-rét-tin »

35, đường Navarin »

Mách-lên đọc cái thơ đó cho đến đôi ba hiệp, nhưng mà nàng không thấu nổi nguyên-do.

Nàng Pao-lo-rét-tin, Pao-lo-rét-tin là ai mà mình chưa hề nghe nói vậy ?

Nhưng mà Mach-lên vừa lắt đầu, buồn bã, vừa nghĩ rằng mình ở với Đạt-ben đây thì ở, chớ bấy lâu chẳng phải là cô minh-hôa chánh-thá chi.

Mình vốn không phải chánh thất của Đạt-ben mà cũng không phải chánh thất của Ne-vinh nữa.

Trong thế khi nàng ấy nhinh lâm, vì nặt mình giống mặt Mục-tú-nương lắm chớ gì, hèn chi năm xưa cái người của mình đang thương đây không nhơn đó mà trao thay, phạm cái tội lớn bằng trời như vậy sao đặng.

Làm sao mà phân-giải cho nàng Pao-lo-rét-tin nầy tin chẳng bây giờ!. Nói trơn trắng mình không phải là Mục-tú-nương. thì biết nó cậu hay là chẳng chịa ?

Song le Mach-lên để đâu hạ mình cho đến đi cầu-cợ với mộ. đứa hạ tiện như thế sao ? Nàng cũng không thể nào để cho nó tưởng rằng nàng sợ mấy lời hèn mạt của nó đã có gan buôn mà thôi; khác mình kia rồi tưởng rằng mình thấy cái thơ vô-lễ của nó mới gởi sau, mà nao nàng.

Quyết định rằng làm thinh đặng thì là hay hơn hết vậy.

Hai ngày sau lại có một cái thơ khác gởi đến, Pao-lo-rét-tin, chuyển nầy, lại càng thêm xẵn-xớm hơn nữa. Chẳng nói việc chi cho chắc việc chi, nàng ấy cứ nói quanh-quất mà đã làm cho Mach-lên phát sự lên rồi.

Nàng nọ buộc Mach-lên phải giáp mặt với mình chẳng đặng trễ nãi... Ta hỏi nào thì Mach-lên lòng vững như trống, mà sơn bấy giờ nàng rất nên kinh sợ.

Đạt-ben thấy vợ thất-thần như hôm bữa nọ, thì lật đật hỏi thăm duyên cớ.

Ning muốn dấu cái khổ-nạng mới nảy sanh trong gia-đạo, nên nàng đối rằng lại ở mình sợ vậy mà thôi.

Nếu cho chàng hay sự-thật, chi cho khỏi chàng phát giận lên mà xua tuổi Pao-lo-rét-tin, rồi thoắt như nàng ấy chưa hơn, sanh kế đoạ. mất cang-gia thì hết nông hành, và như Mach-lên mà cứ không thêm quấn đến, thì mấy lời của Pao-lo-rét-tin nọ là những lời rang cây nhất kỉ đó thôi

Qua ba ngày, rồi bốn... Mach-lên thấy vắn ngữ thơ nhớp ấy, nàng bèn cơ y vững lòng...

Có Đạt-ben về đó; chàng ở trọn một ngày chưa nhựt mà chơi. Thấy mặt con, nàng đã lâm khuây, chưa chịu thấy cái vực sâu sẵng chờ mình trước mặt.

(Còn tiếp).

HỘI NHÀ MÁY XAY LÚA VIÊN-DÔNG

(Rizeries d'Extrême-Orient)

Hội nặt danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng thì số

Ở tại SAIGON, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại CHOLON

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA

MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIỮM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bản hiệu; nếu vị điền-chủ nào muốn đi không động thì viết thơ cho bản hiệu, bản hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — MUỐN HỎI CHI THÌ HỎI-HIỆU SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO RẠT.

Phòng việc : ở lại đường Belgique, môn bài số 15.

CÓ ĐẶT HÀNG NGÀNH TẠI CẦNTHƠ — Và có lập chánh mua lúa nơi các chỗ thị-tứ

SAIGON, — IMP. DE L'UNION TIRAGE 2,500 EXEMPLAIRES L'Administrateur Gérant : NGUYỄN-VĂN-CỦA

Tirage : 3560 ex
Saigon le 20/10/23

CHỦ ĐIỀN ! NÔNG GIA ! CÁC NHÀ CÓ XE HƠI !

Các món gì của chư-tôn muốn làm bằng sắt, làm ra hay là sửa lại những máy móc và đồ khí-cụ về nông-nghiệp;

Làm các món nhà rời của mô-tơ bằng thép, gan, đồng, đồng-bạch

Thì xin chư-tôn hãy đến:

FORGES ATELIERS ET CHANTIERS D'INDOCHINE

Tại Khánh-hội, Quai de la Marne

Dây thép nói 95 mà đặt.

Làm kỹ-càng lắm, có tay thợ chuyên-môn ở các xưởng kỹ-nghệ khéo bên Pháp-quốc kiêm điểm công việc làm

ĐẠI GIÁM GIÁ

VÔ XE HƠI MỚI HIỆU

BERGOUGNAN CORDE (câblé)

CÁC ÔNG CÓ XE HƠI !

CHÚNG VÔ XE HƠI MỚI ĐÂY LÀM THEO CÁCH (Cablé)

Các ông nên dùng thử cho biết

Có giá định riêng cho bạn hàng mua

MỘT MÌNH HÃNG:

L. DESMARQUOY & Cie

61, Rue Pellerin. — Saigon. Có bán mũ thắt.

NGUYỄN-VAN-THIẾT

Quản-lý

PHÁP-VIỆT KHACH-LÂU

HOTEL de France

N° 167, rue Catinat, N° 167 — SAIGON

PHÒNG

Mát mẻ, Thanh tịnh

PHÒNG TẮM Sạch-sẽ, có DOUCHE

GIÁ RẺ

TRƯỜNG HỌC TƯ HUỲNH-VĂN-CHỢ

Ông Huỳnh-văn-Nhung dit Chợ, cựu giáo sư trường Collège de Mytho, có bằng cấp Brevet Supérieur và Certificat pédagogique bên Pháp-quốc, mới lập trường tư tại Chợ-lớn, đường Mỹ-tho, gần đồn Cây-Mai.

Trường có bốn lớp: Lớp ba, Lớp nhì, Lớp nhứt và một lớp 1re année.

Giá tiền học nhứt định như dưới đây:

Lớp ba	ở trong mỗi tháng là	15 $ 00
	ở ngoài mỗi tháng là	4 00
Lớp nhì	ở trong mỗi tháng là	16 00
	ở ngoài mỗi tháng là	5 00
Lớp nhứt	ở trong mỗi tháng là	18 $ 00
	ở ngoài mỗi tháng là	7 00
1re année	ở trong mỗi tháng là	19 $ 00
	ở ngoài mỗi tháng là	8 00

Tiền học phải đóng trước ba tháng.

Ngày 15 Septembre 1923 sẽ khai trường.

Sách vở giấy mực về phần học trò mua. Mỗi trò phải sắm chiếu, mền, gối, màng và mùng hai bộ để Langsa hằng ngó trắng và sẽ dùng đặng bên khi đi ngủ.

Gia-truyền tập

Thuốc nhức răng

Bài thứ nhất. — Mua 1 xu Bích-thông, 1 xu Bạch-ký, (tiệm Annam bán), bỏ hai thứ vô chén, sấu nước cho nát để vô chỗ xẩu-xấp thuốc ngâm chừng 15 phút, đợi cho ăn thì nhổ. Thuốc còn dư trong chén đậy lại, để dành sáng thức dậy lấy mà súc miệng trước, sau sẽ súc nước khác. Ngâm 1 lần không thấy nhức thì làm thêm vài lần nữa sẽ hết, mà sau răng chắc.

Bài thứ nhì — Răng sâu ăn có lỗ. Mua 3 xu đường cát trắng, 3 xu Long-não, với một tờ giấy bạch. Lấy cái đĩa-bàn trải tờ giấy bạch lên, để đường cát trên tờ giấy, vạch chính giữa đường một cái lỗ, vạch cho tới đung giấy, để Long-não trong lỗ ấy, chích hộp quẹt thì đường và Long-não chảy phía trên miếng giấy. Một lác độ hễ miếng giấy thêm chừng nếu có cát-lính đường và Long-não rút dưới miếng giấy đặng nửa chén chưa uống trà thì đủ, đùng để chảy tới giấy mà hư, bỏ giấy, đường và long-não trên, lấy cái tinh ấy mà nhét vô lỗ răng sâu ăn, nay lâm răng làm thử.

☆☆

Thuốc trị bịnh ho sút huyết

Nhơn vì tôi có xem báo của ông ngày 22 Octobre 1923, số 1567 nơi khoản Gia-truyền tập. Có M. Nguyễn-bửu-Hơn thầy giáo ở Phụng-hiệp hỏi thăm thầy thuốc cho bịnh ho sút huyết.

Vì trước khi tôi cũng có mang lấy bịnh hiểm nghèo ấy, tôi có nống đủ thứ thuốc Tây, Nam, mà bịnh không hết, duy có bớt chút đỉnh rồi cách ít tháng cũng trở lại.

May nhờ có người quen cầu tôi đi Tương, biểu tôi lên nhà thầy chính Hiếu, là người ở làng Thới-tam-đông, Tổng Long-tri-thượng, Hocmôn (Giadinh).

Thầy ấy chuyên rõng nghề trị các chứng bịnh huyết và ho,như là: Ho sút huyết, ho lao, ho lồn, và lạc huyết thiệt rất có danh. Thuốc của thầy hễ uống vào thì thấy thuyên giảm, rồi lần lần tuyệt gốc chớ chẳng có trở đi trở lại như các thứ thuốc khác.

Thầy cho thuốc không lấy tiền trước, chừng nào mạnh bịnh sẽ trả tiền, nhưng mà trước khi uống, thì phải tính giá cả song xui, tây theo bịnh nặng nhẹ.

Và tại nhà thầy cũng có nuôi bịnh là muốn cho vừa lòng mấy người ở xa, tới lui bất tiện.

Thiệt là một ông thầy rất có danh về bịnh huyết, nếu bịnh mà gặp thầy thì phải mạnh chẳng sai, vì thầy cứu đã cả trăm người hễ ba phát thì bà trăng. Tôi có thấy thầy cứu bịnh trước mắt tôi, và tôi cũng có mang lấy bịnh ấy và ở đường bịnh nơi nhà thầy đăng mấy bữa mà lành mạnh, nên rất khen tài thầy.

NGUYỄN-VĂN-CỰ.
Bình-hòa-Xã (Giadinh).

Nam-kỳ nông vụ

Caibè. — Nơi đồng Tháp-mười nên bị Thầy hoạn. Ngày ca năm nay đc dầu năm, tháng tư và tháng năm có mưa nhiều, nên nông-phu lo gieo mạ rồi mua lúa lớ và lúa sớm, đều lên tốt. Qua tháng 6 còn mưa chút đỉnh. Qua đến đầu tháng 7, thì hết mưa, nên phần nhiều người làm ruộng trong kinh thuộc đồng Tháp-mười, dọn đất và mạ lên không cạc, nhiều người phải phát đất khô đợi thời gieo cấy. Còn mấy chủ làm theo chưa tuyệt nước, thì có nước xông, nên kẻ cấy dầm, người cấy thiệt trong mười phần cũng đặng 5, 7. Qua đầu tháng 8, thấy như trịnh nổi nhiều nơi bị thủy hoạn, nên ngày sau ở theo chưm đồng Tháp-mười có lớ-ớ lo sợ, nhưng mà thấy trời không mưa, nên kẻ chắc xử mình may khỏi bề thủy-hoạn, lo dọn đất cấy hoài không thôi cả chi cả. Qua lúc 13, 14 tháng 8, nước ở bên đồng ngoài Hồng-sông và Đất-chiến thuộc hạt Tân-an, chảy tràng ngang qua đồng Tháp-mười, nước lên cao quá lẽ trong 10 ngày mà nước ngập chết lúa chẳng biết bao mà kể, từ hạt Sadéc chạy dài theo chưm đồng Tháp-mười xuống miệt Caibè Cailậy thì lúa cấy rồi đều bị nước ngập chết hết, nước giữa đồng ngập sâu gần hai thước tây còn ngoài mé đồng miệt Caibè sâu trên một thước tây. Qua lúc đầu tháng chín nước còn lên nữa làm cho lúa chết thêm ra chút đỉnh nữa. Qua lúc nầy nước mới hạ bớt chút, chớ cũng còn sâu, chưa lo thể gì cho động, nhiều người lo di miễn trên và qua cò-lao kiếm mua lúa giống, hoặc lúa ở gần hoặc là lúa lớ, đem về đợi nước hạ đặng gieo mạ cấy lại chút ít chớ chắc không cấy đặng nhiều; vì người mình nhiều khi có như vậy hễ thấy người làm cơm đồ-than, họ hay thừa hoạn, tương công chớ chẳng thương người sự cần, nên lúa ăn mà kêu là lúa giống bán một giá mới đồng chín hai đồng, còn giống lúa lớ, thì bán một đồng sáu một đồng bảy mà sức miệng trước, sau sẽ sức nước khác. Ngâm 1 lần không thấy nhức thì làm thêm vài lần nữa sẽ hết, mà sau răng chắc.

Bài thứ nhì — Răng sâu ăn có lỗ. Mua 3 xu đường cát trắng, 3 xu Long-não, với một tờ giấy bạch. Lấy cái đĩa-bàn trải tờ giấy bạch lên, để đường cát trên tờ giấy, vạch chính giữa đường một cái lỗ, vạch cho tới đung giấy, để Long-não trong lỗ ấy, chích hộp quẹt thì đường và Long-não chảy phía trên miếng giấy. Một lác độ hễ miếng giấy thêm chừng nếu có cát-lính đường và Long-não rút dưới miếng giấy đặng nửa chén chưa uống trà thì đủ, đùng để chảy tới giấy mà hư, bỏ giấy, đường và long-não trên, lấy cái tinh ấy mà nhét vô lỗ răng sâu ăn, nay lâm răng làm thử.

☆☆

Thuốc trị bịnh ho sút huyết

Nhơn vì tôi có xem báo của ông ngày 22 Octobre 1923, số 1567 nơi khoản Gia-truyền tập. Có M. Nguyễn-bửu-Hơn thầy giáo ở Phụng-hiệp hỏi thăm thầy thuốc cho bịnh ho sút huyết.

Vì trước khi tôi cũng có mang lấy bịnh hiểm nghèo ấy, tôi có nống đủ thứ thuốc Tây, Nam, mà bịnh không hết, duy có bớt chút đỉnh rồi cách ít tháng cũng trở lại.

May nhờ có người quen cầu tôi đi Tương, biểu tôi lên nhà thầy chính Hiếu, là người ở làng Thới-tam-đông, Tổng Long-tri-thượng, Hocmôn (Giadinh).

Thầy ấy chuyên rõng nghề trị các chứng bịnh huyết và ho,như là: Ho sút huyết, ho lao, ho lồn, và lạc huyết thiệt rất có danh. Thuốc của thầy hễ uống vào thì thấy thuyên giảm, rồi lần lần tuyệt gốc chớ chẳng có trở đi trở lại như các thứ thuốc khác.

Thầy cho thuốc không lấy tiền trước, chừng nào mạnh bịnh sẽ trả tiền, nhưng mà trước khi uống, thì phải tính giá cả song xui, tây theo bịnh nặng nhẹ.

Và tại nhà thầy cũng có nuôi bịnh là muốn cho vừa lòng mấy người ở xa, tới lui bất tiện.

Thiệt là một ông thầy rất có danh về bịnh huyết, nếu bịnh mà gặp thầy thì phải mạnh chẳng sai, vì thầy cứu đã cả trăm người hễ ba phát thì bà trăng. Tôi có thấy thầy cứu bịnh trước mắt tôi, và tôi cũng có mang lấy bịnh ấy và ở đường bịnh nơi nhà thầy đăng mấy bữa mà lành mạnh, nên rất khen tài thầy.

NGUYỄN-VĂN-CỰ.
Bình-hòa-Xã (Giadinh).

TIỆM BÁN VÀNG TÂY

HIỆU

CON RỒNG VÀNG

SOCIÉTÉ ANONYME BIJOUTERIE PARISIENNE

Ông GIUNTOLI, *Chủ-nhơn ở tại đường Catinat môn bài số 155 và 153, gần bên Pháp-Việt Khách-lầu*

(Grand Hôtel de France)

Eh — anh thấy không?

Làm cái gì hai con vịt nó giành vật chi coi chớp nhán dữ vậy?

Ah hà — nó giành sợi dây chuyền nhân hộ xoàn cho gì; chắc ai mua tại Hãng ông GIUNTOLI, ở đường Catinat rồi làm mất đó cho gì.

Hãng ông GIUNTOLI, hiệu con RỒNG VÀNG, có bán dây chuyền nhân hột xoàn nữa sao?

Chớ chi — em không nghe danh đồng sao? Thiên gì cũng có hạt tai, bằng vàng, bằng platine nhân hột xoàn, đồ trang đã tiêu.

Nói vậy hai anh em mình lại đi mua coi! Ở quo cũng nói lại đó mua đồ mắc tiền cho vợ đeo đó, để quo cũng nói kẻ bán vậy mà vô tiền.

KHĂN ĐEN TỐT ĐẸP

Hạng nhứt, nhiều tàu, nhiều Bombay và bông thiệt tốt. Giá mỗi khăn đặt là 3 $ 00. Hạng nhì, nhiều Bombay thứ mỏng và bông nhỏ mỗi khăn đặt 2 $ 00.

Kẻ khăn muốn dùng như nón phải đo nơi hoành trên đầu, rồng bẹp kể là mấy tất, mấy phân, song người hớt tóc dùng.

Còn có mối dư để vấn và có đầu tóc không cần do. Nhưng hay ít lớp, dày mỏng từ 4 tới 8 lớp là sự thường dùng, nhưng tùy ý muốn của quí vị, xin viết thư nói rõ tôi sẽ làm y theo mà gởi chắc chắn. Vì tôi ở xa Poste lớn, gửi Poste nhỏ nên cách gởi lãnh hóa giao ngân (Contre-remboursement) không nhận, xin quí vị muốn đặt khăn gởi trả giảm tiền trước cho tiện.

Một Saigon-Cholon có một mình M. NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN làm Đại lý bán khăn của tôi.

NGUYỄN-VAN-BÚP,
à Suối-đôn par Laitiéu.

TOUTES LES NOUVEAUTÉS PHARMACEUTIQUES

RÉCEPTION PAR CHAQUE COURRIER

SERVICE SPÉCIAL pour l'application des ordonnances médicales

PHARMACIE PRINCIPALE

Fondée en 1865

Place du Théâtre. — SAIGON

SERVICE SPÉCIAL pour l'application des ordonnances médicales

MAISON DE PREMIER ORDRE

LA PLUS ANCIENNE, LA PLUS VASTE ET LA MIEUX ORGANISÉE DE L'INDOCHINE

ĐỐ-TRIỆU KỲ DUYÊN

PAR

M. LÊ-HOÀNG-MƯU

HỒI THỨ NĂM

Đỗ-như-Sương

Lòng chưa xót cũng dường muối xoát,
Tưởng đôi hàng nước mắt như mưa;
Thật nàng không mận sớm đào trưa,
Mà chịu tiếng vầy-bôn quá tức.
Ấy cũng gọi là đều sở bức,
Đến cho người bình vực giá nhà.
Để lỡ rồi dầu nặng cũng là,
Giữa chừng để nếm xa xi gánh!

Giương ba đi!

« Giương bao nỡ đưa tay lên đánh,
Càng nặng lời với mảnh phấn son:
Em tôi chang may bất hạnh đi rồi,
giương ba ôi,
Tình ấp-yêu dầu rả, chẳng còn,
Nghĩa nồng-mận cũng coi đã lại.
Giương chẳng trưởng chút duyên kim-cải,
Cũng niệm câu nhân-ngãi mới là;
Chẳng nghĩ tôi, cũng tưởng mẹ-cha,
Cùng có bác gần xa lớn nhỏ.
Giương nỡ gián cả mà quăng gió,
Liện chuột sao chẳng ngó tới đồ;
Nước đổ rồi thế khó hốt vô,
Xin giương nghĩ lại cho chút đó.
Chỉ mà gọi hoa tường liễu-ngỏ,
Có chi rằng trăng-gió đặt-dờ;
Chẳng chi là thẳm ước trộm mơ,
Ấy là cuộc đào-hư thả-lả.
Nào phải sự tội tình chi lạ,
Càng lối gì nặng quá không tha;
Giương những dầu nghĩ đến gần xa,
Xin mở lượng hải-hà dung thứ.
Giương cũng chớ mua hờn chuốc dữ,
Biểu trả Trầm thiếu-nữ về chi?
Chưa biết ân biết nói dễ gì,

Giương mưu vậy

Xin đợi lúc biết đi biết chạy.
Mỗ-côi mẹ tuổi còn khớ dại,

Giương đem nó về

Cậy ai nuôi ai dạy lẽ nghi;
Không mẹ thì trẻ bơ vơ đi,
Ấy là lẽ xưa nay thường thả.

Lại thêm, giương ba ôi,

Nuôi từ bấối, đạ yên mến quá,
Bỗng ẩm thôi cũng đã quen tay,
Giương khiến cho đi-chân chia hai,
Tránh sao khỏi đêm ngày thương nhớ.
Phận tôi lớn thế nào không sợ,
Bề chiu thơ vỏ-lý khốn thay;
Chẳng quản cơn khát sửa bủ tay,
Sợ lúc nhớ khóc hoài sớm tối.
Đã đành vậy còn e lắm nỗi,
Lạ tay không quen lối ẵm bồng;
Cơn nắng-mưa cứt-đái khó lòng,
Ai ruột thịt mà mong trông cậy.
Lúc ấm lạnh ai vào chịu lấy,
Giương nghĩ coi có phải đề chi;
Trước mặt thì làm bộ yêu-vì,
Sau lưng giương mấy khi ngất-véo.
Còn thêm nỗi làm-khôn làm-khéo,
Cực lòng phiền chuỗi-xéo chuỗi-xiêng;
Vui-vẻ thì săng-sóc liền-liền,
Quạo-quọ lại bỗ nghiêng bỗ ngửa.

Giương ba ôi,

Xin giương mựa lấy dầu làm cớ,
Mà khiến ra vỏ-lý khó lòng,
Thầng-thắng rồi gạn đục khơi trong,
Sau mới rõ thiếu lòng vàng đá! »

Trầm-Nghi-Huân

« Không,... sao-sao chi cũng đem mà trả,
Nệ chi đến cực đa cực lòng.
Dầu không xong, cũng tính sao xong,
Tính mán-thật hà không nông rượt.
Tôi chẳng muốn để sau nhơ-nhuốc,
Mà cho con học thuộc lấy nghề,
Tốt lành gì cái thói nguyệt-buê.
Để thiên-hạ cười chê đông-bọ.
Thôi thôi, chị chớ ngại bề kia nỗi nọ,
Chị cũng đừng nghĩ đó xét đây;
Mau trở về tính mội bữa nay,
Sao cũng nói trong ngày đem trả! »

Đỗ-như-Sương

« Tiếng năn-nỉ ngọt thôi cũng đã,
Cạn lời không nao dạ động lòng;
Bước ra đi lụy ngọc nhỏ rỏng.
Uất-ức quá mà không hề miệng.
Việc anh-yên chẳng hề rủ-quến,
Mà phải ra mang tiếng chịu lời;
Nghĩ lại càng thêm thẹn với đời,
Để phủ mặc trên Trời dưới Đất.
Xin chớ-chiếu tất lòng thành thật!,
Cùng xét soi nỗi ức niềm oan;
Nực cười thay ai khéo đa đoan,
Ách giữa lộ lại mang vào cổ!
Tuy mưu-kế lâm không bề-đỡ,
Nhưng cũng đà thổ-lộ ít nhiều.
Vẫn biết rằng tang chứng đã tiêu,
Song chàng đã nghi đều khuất lấp. »

Cao trọng-Ngãi

« Chị hai! Em đón chị hên lâu mới gặp,

Sao, chị hai?

Theo kế em đã lập thành chăng?
Xin chị hai để thuật rõ ràng,
Cho em đặng hằng tăng sau trước, »

Đỗ-như-Sương

« Thầy ôi! Việc có phước, mà ra vô phước,
Kế được mà không được cho nguyên;
Song .....

Cao-trọng-Ngãi

« *Thiệt chơi, chị hai?*

« Chị nói sao nghe thể chẳng hiền,

« *Xin chị tỏ thiệt, kẻo mà em*

Luống bồi hộp không yên tất dạ.
Chị nói vậy lòng em nghi quá,
Có sao mà nữa khi nửa không?
Hay kế kia chỉ tính chưa xong,
Nên chị hồi ngại lòng không nói? »

(*Mai tiếp*).

AMATEUR'S LES FILMS «ESSAYER C'EST LES ADOPTÉS»

"PLAVIC"

"TROPICAL"

Avec les Emulsions. Des Gds Établissements LUMIÈRE & JOUGLA

LES MEILLEURES

30% Meilleur Marché que les films étrangers

L. CRESPIN — Seul agent pour l'Indochine et Cambodge

136, Rue Catinat. Saigon

XE MÁY ĐẠP CỦA HÀNG L. CAFFORT

HIỆU « ALCYON »

ĐUA ÁN HẠNG NHỨT

Hôm bữa khai trường Đua xe máy đạp tại Saigon, bên phía mấy người Langsa đưa lãnh phần thưởng của quan Toàn-quyền ban thì *M. Le STUNFF* ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON ăn hạng nhứt.

Còn bên phía mấy người Annam đua lãnh phần thưởng khai trường thì *M. Trần-văn-THINH* hạng nhứt, *M. Trần-văn-CHÁNH* hạng nhì, hai vị ấy cũng ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON

L. CAFFORT.

N° 32, 34, 36, Rue Catinat. — SAIGON

Đã khai trương hôm đầu tháng nầy

LÒ NHUỘM LỚN KIÊM-THỜI

Đường d'Espagne, số 153-155, (góc đường Filippini)

SAIGON

GIẶC ĐỒ KHÔ

Dùng các chất hóa học làm cho sạch và cho mới mà khỏi nhúng nước

TẨY DẦU MỠ

Làm cho sạch chỗ cũ vẫy dầu mỡ

TẨY LÀM LẤP

Làm cho sạch chỗ dính mực hoặc màu gì khác

NHUỘM ĐỦ 72 MÀU

Bất cứ là y phục gì và hàng gì gì, đã đôn áng, đôn bề chang hay

XƯỞNG NHUỘM DỤNG ĐIỆN LỰC

CÁCH LÀM RẤT MAU MÀ LẠI RẺ Vì dùng theo các phương thế *Kiêm Thời*

CHUYÊN NHỨT VỀ ĐỒ BẰNG NỈ TRẮNG

XƯỞNG NHUỘM DỤNG HƠI NƯỚC

GIÁ THẬT RẺ

SỮA BÒ TƯƠI

CÓ KHỬ ĐỘC

NESTLÉ

Có hai thứ hộp

KHO HOÀN CẦU

187, Rue Catinat 187.— Saigon

Cameroil- bằng aluminium (bể tròn)	
0 m/m	2$00
18 c/m	2 50
Ly đề bàn ăn bằng aluminium (kiểu lớn)	0$40
Một bộ 12 cái nĩa và 12 cái muỗng (trọn 24 cái, bằng aluminium	3$00
Muỗng café, » 12 cái	1 00
Tô nhỏ bằng thép, 2 chiều 8 × 20	0$90
18 × 34	3 00
Kiểu đeo con mắt phòng khi sáng gắt có hộp đựng	1$50
Khăn lau mặt (tàu ong) thiệt tốt, 12 cái	7$50

3 món đồ đa rất bổ hơn hết là:

Gramiool đồ con con nít nhỏ tuổi ăn) 1 hộp	0$80
Superco, tai đang cầng đặng	0 70
Rượu bổ Aubert, 1 ve	1 25
Quạt nhỏ bể tròi	1$75
Ly đề bàn ăn thấy tinh bề cao	
140 m/m 12 cái	8$65
149 » 12 »	7 25
120 » 12 »	7 60
130 » 12 »	5 10
Dầu thơm d'Orsay (cỡ hộp bằng đa)	1$90
Thai lớn	4 50
Lotion Cube	5 00
Hiệu «Toujours fidele»	7 00
Xà bông thơm cục nhỏ «Bondonsi» 2 cục	1 90
Lược: hiệu lớn	0 90
» » thường	0 30
» » nhỏ	0 25
Nước thơm, một chai	0 50
» chai lớn	0 70
Đèn để vườn cây	1$50
Đèn cây hiệu «Gobelins» 1 gói	0 80
Đồ đơn bà, cán tre, kiểu tốt	4$50
Nót hộp, một 15	0 40
Chocolat «Gyp» một hộp 18 miếng	0$25
Bộ đồ rửa mặt, gáo và đồ đựng nước	4$50
Tại riêng của thợ mộc đựng đồ, có 11 món khi đựng	2 50

TRẬN CƯỜI SUỐT ĐÊM

Xã hội Tiêu-Thuyết

Soạn giả Văn-Sơn TRẦN HƯNG-KỲ

Huế

(Tiếp theo)

Lúc bấy giờ tôi hỏi thăm người khờ dại còn có biết gì đâu! vẫn lại tôi lúc ấy tuổi hãi còn nhỏ, việc đời chưa trải được bao nhiêu, nên nhạo là đức trẻ con không khác, nay nhớ cái nhạo-đường tôi lấy người bà-con gia, hết lòng chiều liền cho tôi, mọi sự đều đôn-đường lấy, nào là khám-liệm; nào là tang-nghi, cho đến lễ tống-táng, cũng được hồn toàn cả, phòng khiến không có nhạo-đường tôi giúp đỡ cho tôi trong lúc khốn nạn ấy, chắc là tôi cũng khó lòng mà xử trí cho hẳn hòi đó. Tôn-huynh ơi! Tôi đội ơn cái nhạo-đường tôi, nay nói đến còn hãy ngậm ngùi.

Đêm tiệc xong rồi, cửa nhà vàng trước quanh sau, ta vào chẳng ai là người có thể trông cậy cho mình được, chỉ có một mình tôi với đạo-đồng cần nghiêm-đường tôi là thầng A-nô, hắn thấy tôi mà sân sốc việc trong nhà cho tôi, hắn cũng có chút tình trung hậu với chủ, nhưt thiết đề đạc của nghiêm-đường tôi, đi lưu cho tôi, hắn hết sức giữ gìn khỏi phải khuy sơ cái gì. Tôi nghiệp! sau khi tôi lưu lạc, tớ thầy cách nhau, hơn mười năm trời, kỳ nhơn người tôi gặp hôm nay hồi chợ, thấy tôi mừng rỡ xiết bao, hiện nay tôi nuôi hắn đề làm sốc việc nhà.

Lúc đó, cái cảnh gia-đình của tôi rất là quanh-hiu buồn-bã quá đỗi, chả cai mà đề gặp cảnh buồn ấy đến cùng như thế cả, không những là một mình tôi đâu. Ngày thường tôi đi học vẽ, tôi chỉ vui cười trò chuyện với thằng A-nô. Ở hay! A-nô với tôi tuy là tánh thầy trò, mà thân yêu nhau chẳng khác gì bạn bè.

Còn ông nhạo bà nhạo tôi thường thường qua lại thăm viếng hỏi han tôi luôn, đôi khi cùng lấy chuyện tan-thương ở đôi nơi khuyên giải cho tôi, tôi xét ý hai ông là yêu đầu tôi, hơn là ngày nghiêm-đường tôi hãi còn bội phần. Ông nói với tôi rằng: tôi còn được ở đây, thì những lời tôi đã hứa với quan-huynh ngày trước, chắc không bao giờ có đem sai, miễn con cứ gắng lấy mà học hành, bao giờ mãn tang, rồi sẽ tính bề cưới hỏi, kẻo bấy giờ cón thân lang, theo lệ thì chưa hiệp. Ông nói với tôi như thế, tôi cũng im lặng mà nghe, nào có ngại gì đến sự trắc trở về sau nữa.

Mới bữa tôi đang ngồi vơ vẩn trước chái tây thấy có một thằng bé vội vàng đi đến, tôi hỏi: mầy hồi ai? nó nói: thầy Bát bảo tôi qua đây mời cậu có việc cần. Tôi ngạc nhiên, không biết sự lành dữ thế nào? liền trở vào trong chỉ khán liện áo theo thằng bé kia sang bàu, đề nghe thử việc gì. Tôi bước vào ngồi đã thấy ông nhạc bà nhạc tôi đề đương chờ tôi giữa sân, trông thấy tôi thì ông bà vội trở vào nhà, sai đứa quại nước, bảo tôi ngồi, cùng tôi trò chuyện một hồi lâu. Chốc ông nhạc tôi bảo tôi rằng: « nhân nay tôi vừa tiếp được giấy Bộ tư vào, đề tôi Kinh, nay mai tôi sẽ thương trình, không có thể ở lại đây được nữa, song mà con cứ yên tâm, sau khi thầy có tính liệu thế nào, thầy sẽ gởi thơ cho biết ». Tôi nghe ông nói như thế tôi cũng vui mừng hơn bao nhiêu, nhạc tôi biết ý tôi buồn, bà nói: con hãy yên tâm, chưng sắm sau rồi thầy mẹ cũng tính liệu cho con, khi đó rồi ra ở liền mà bạch cũng liệu làm, kẻo bay gặp gỡ nhau quá, mà vì nhà con không thể tính một tai được. Tôi nghe lời vui ấy của nhạc-đường tôi, có chút hơi vui lòng.

Câu chuyện vừa xong, tôi liền đứng phải dậy từ giã ra về, bước ra trung-đình, tôi đưa mắt nhìn vào đông-ly, liền thấy nàng Tố-Nga đang đung đo, nàng nhìn tôi đôi trong con mắt xem ra nhiều vẻ âu sầu chan chứa, vì nỗi sắp phân-ly. Khi đó tôi bước thong thả đề cho được nhận mặt gió gió mà trông nàng thể tình nao, thì thấy: đôi lông mày đỏ bừng lên, quay lại trở mặt vào vách, không nhìn tôi nữa, tôi biết nàng khóc đây rồi. Thầy! ơi nay mà nàng ấy đã cho tôi, tôi không bao giờ lại trông thấy mặt nàng nữa, bây giờ nàng mới lỗ cho tôi biết là nàng có lòng yêu tôi.

Tôi bàn hoàng bước ra ngõ, cái dáng sầu đung của tôi bây giờ ủ dầu dầu, đa ngẫn ngơ như say như tỉnh, chẳng khác gì mất một vật quí báu, mà không biết đâu tìm tôi.

(Mai tiếp)

Trần-hưng-KỲ (Huế).

Công văn

Thành phố Saigon

Những tôm cá quan thầy Thủ-Y đi khám chợ bắt đề bỏ-là vì nó ươn, nó thối, chớ không phải mắc bệnh gì.

Vậy muốn khỏi hao tốn thiệt hại dân sự, quan Đốc-lý thành phố Saigon nên rao cho những người chài-lưới, những người bán cá biết thể thức sau đây, nên làm theo đăng cho tôm cá khỏi ươn.

Một là. — Ngăn nước đã thì cá lâu ươn. Muốn phải bỏ-là đề khỏi hao tốn thì tôm cá mau thối. — Vậy cá phải dầm trong thùng nước đá luôn luôn: chứng nào bên mới bắt ra; đó nếp thùng cho người ta thấy là đã đi rồi. Nước nước cho người mua đề lựa, thì cá lớn đề thro cá lớn, cá nhỏ đề thro cá nhỏ trong thùng riêng.

Hai là. — Những cách nào đánh cá lên khỏi nước mà còn sống là tốt hơn hết. Cá mới đem lên khỏi nước rồi đập đầu đề lấu đề lâu ươn hơn cá đã chết tự nhiên.

Ba là. — Tôm cá mỗi rụt, mắc mang, chết tiếu đề ăn thì được tiêu chỗ mà lại nhiều ươn.

Bốn là. — Cách gói tôm cá cũng phải nên biết. Không nên sắp cá lộn xộn vô trong gió, phải đề một lớp cá rồi một lớp tre. Mỗi gói cá lớn thì đóng thăng, độ 30 kilos tới 50 kilos, còn cá nhỏ thì gói gói.

Năm là. — Đem cá ra chợ đừng chồng giỏ khích nhau, phải đề một lớp giỏ rồi lót một lớp tre.

Sáu là. — Tôm hùm, tôm càng, tép, cua bể chết rồi mau thối lắm. Đem luôn trong nước mưốc hay là nước nhơn thì có thể đề lâu được.

Thường thường những tôm cua bữa nay bán không chạy, qua ngày mai không giữ kỹ, thối hết. Nếu ăn mà bị nhẹ, vựa ăn về luôn như nói trên đây, tôm cá qua ngày sau ăn được mà lại để bán.

Saigon, le 6 Octobre 1923.

Quan Tham-biện

Đông-Lý hội đồng Đông-Dương thành phố,

A. THOLANCE.

Một bức thơ long-trọng

Tôi gặp nhiều điều tiếc, tôi nghe nói chuyện ông *Robert Crémieux* có lập một cái nhà giấy rất lớn giấp tứ-bích, và việc Tòa án và kêu nài bên chánh-trị nơi quan Ngự-tọa-soái và hết thảy các sở thuộc về nhà nước cai-trị đó.

Lại tôi còn nghe đồn vang khắp xứ rằng ông *Robert Crémieux* đã xin phép được mở cuộc-đi-ra chỗ quốc-gia các thầy-kiện, chủ-đu và lại-nghị ban bênh cai trị nhơn dân trong đất Nam-kỳ, là cố ý cho con nhà Annam là đọc lấy cho biết phần sự, quyền phép và khoa lẫm, cho khỏi cái lầm, tốn của, vô ích, thất công như hồi lâu nay vậy.

Bởi vậy tôi muốn gặp người cho biết mặt. Tôi thân hành đến tại nhà giấy của người lập tại Saigon đường cái Bonnard môn hai số 16 hiệu. Tôi mới gặp thấy tang mặt, ông *Robert Crémieux* thật là một người đã trong lắm, chiều hiền đã ở đâu mà lại đến nơi cho nhà, đến thăm lắm; người lấy sự chơn tình mà trò chuyện, giác liệu, với thân chủ, hay là mỗi sự đều viếng nói chuyện cùng người cũng vậy.

Ông Robert Crémieux lại không nó chế khó khăn, mất ngày giờ, mà cái nghĩa cho tội hiểu công việc người làm là làm sao. Nghe nói thiệt là tuyệt điều lắm, việc làm có thứ tự lớp lang lắm, cách thức rành rẽ tiện cho thân chủ vô cùng. Việc nào làm cũng mau rồi; thế vừa giao việc đến tay người, thì người coi đọc tờ giấy, nói tới người lại phải làm thế nào, rồi lập tiện thân hành đi lo việc nào cùng khơn. Ông *Robert Crémieux* là một người sáng-sáng cho việc lắm, chẳng biết một mất là chi cả. Người có nói cho tôi biết rằng từ ngày lập nhà giấy hết tháng 2 tây năm nay, cho đến bây giờ, người chẳng có đặng nghỉ ngày nào hết thảy, nào là ngày chúa-nhựt, nào là ngày đã cả thì người cũng đều làm việc luôn-luôn. Lúc nào mà rảnh được một ngày, thì lại đi viếng thăm-chỉ Lục-tỉnh, đi xét các nơi có đặt Đại-lý thay mặt cho người tại Mỹ-tho, tại Vĩnh-long, tại Cần-thơ tại Sóc-trăng, tại Long-xuyên, vân-vân chẳng phải có giờ rảnh đặng mà nghỉ ngơi được đâu.

Như việc chánh-trị cần nài nơi Quan Ngươn-soái và nơi các quan chấn-hưng các sở kỹ-nghệ thuộc về ahn-nước, như sở Thương-chánh, sở Trường-thi, vân-vân; là *Ông Robert Crémieux* làm mau khiến việc lắm; còn khi nào mà kiện bên Tòa-án mà phải mướn Trạng-sư giúp việc, thì, ngài lại mướn Trang-sư giỏi cho thân-chủ hết sức; xa rả lắm, vì người chẳng hề sức cùng Trang-sư Ấy mà lo cho mau rồi việc cho thân-chủ, chẳng có bề trễ khi nào bao giờ.

Tôi *Ông Robert Crémieux* là một người nhơn đức, hay làm phải, vì nghĩa khinh-tài lắm, không có coi nào mà người khi thì kẻ nghèo khó bao giờ. Người giấu hoặt-phép, bên-hiện giấm, không ăn tiền công chút nào hết, bết vậy trong bốn tháng mà người đã giúp không ăn tiền được số 300 việc thơn-kiện vậy.

Từ ngày nhà nước Tân trào cai-trị đất Nam-kỳ ta đây, năm nay đã được trên 61 năm rồi đó, có ai mà làm được như vậy hay không. Thật là chơi tôi chưa từng thấy đó.

Ông Robert Crémieux lại còn làm ơn lớn cho đến tôi ta nữa, là người chẳng nệ nhơn cơn hèn tôi, nhơn bậc thấp, mà coi mọi sao-dịch ra bằng chữ quốc-ngữ cho mình-tôi lý-hiểu, chỉ-dẫy và biết-giải bằng cách tôi nhơn đã trong rồi bông-phép thế nhiết là người có ý cho Annam đất Nam-kỳ mình đọc lấy cho biết phần-sự mình phải ăn ở thế nào, cho biết quyền, phép của mình được hưởng là làm sao, và cho biết cách thức thơn-kiện khỏi thất sáo mà làm cho khỏi sai lầm, ma tiền mất, tật nào như xưa nay vậy. Ấy có phải là đó *Robert Crémieux* chẳng cùng với nhà nước Đại-pháp mà làm cho dân tộc ta biết được quốc-âm luật-pháp, thế-lý đó chăng? Biết những sao mà chúng ta đặp nghĩa lại cho hay được trong việc lành quốc-gia như vậy?

Chúng ta là con dân annam; chúng ta có một đều phong ngươi nhà nước Đại-pháp đã lấy lòng khoa từ mà sai một khánh vàng đông giống sang trọng bên nước Langsa qua đây mà thay mặt giáo-hóa chúng ta đó mà thôi. Chúng ta cũng đặng vui mừng là cũng *Robert Crémieux* qua ở xứ đây mà làm lợi cho dân tộc ta như vậy.

Bởi vậy trước khi cái bài tôi phải nơi ở, anh em biết mà làm một đều tôi xin nhớ:

Là có nhiều kẻ gheo-hiểu ghét-ngỏ, muốn làm hại cho ông *Robert Crémieux* nên hay chạy-tuyên ngăn sẽ cho người nhiều việc. Những kẻ ấy biết rằng ông *Robert Crémieux* là người thật tình muốn làm ơn cho con nhà Annam ta, nên hết luận là việc chi thì người làm được thì làm cho con nhà Annam ta khỏi bị gạt gẫu, mất-của hao tài đó mà thôi? Vậy thì những kẻ ấy sự người có đó mão mà hết phần đến mình thơn ra cho thiên hạ ngó thấy đó thì có ý gì, ngại ngùng làm, nên chẳng có lấm chuyện đặt đều mà nói xấu cho người lành như vậy. Ấy vậy anh em phải gắt, đừng nghe lời những người nói xấu cho ông *Robert Crémieux*. Bởi vì chẳng nó không có thật lòng binh vực con nhà Annam như ông *Robert Crémieux* vậy đâu, chẳng có chi lo nó lợi riêng thì đã đừng mà thôi.

Thế lấy làm tiếc cái sai lầm quan về ông *Robert Crémieux* là người đã được tôi tôi trong hàn mà bỏ cho giao hiu vô đó nữa; nên tôi lấy làm kiên-hảm mà bái lạng người khanh-tiếc ông *Robert Crémieux*-ấy.

Chaudoc, le 28 Août 1923.

Kỳ tên: LÊ-VĂN-THƠNG

Gia-Bình-đường gởi-bán tại Đông-dương, Hồng-Kông, Singapore, Thượng-Hải, Yokohama.

CÔ-BA

SÁ-BÔNG

DẦU XỨC ĐẦU

SÁP MỠ. — NƯỚC THƠA TÓC

PACHOD Frères & Cie LYON

Trăm năm không phai

NHÀ HỌA CHƠN-DUNG

NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN

56 72, Boulevard de la Somme

(ROLANG GARS XÓ LỚA GIÊN CHỢ CŨ)

SAIGON

Thợ vẽ tiếm sẵn mỹ đã có bằng cấp tối nghiệp nơi trường xảo-nghệ, và được 3 cái bằng-cấp đến xảo Hanôi; mới năm rồi dự cuộc Đấu-xảo thành Marseille lại được thưởng bằng cấp và Médaille rất vàng đáng. Bình và thiết tình xảo và đề trăm năm không phai.

Chư quí vị muốn vẽ xin gởi hình chụp đến hoặc viết thư hỏi, tiện nhơ sẽ gởi cho mẫu tờ cao hạch có biên rõ thước tấc giá cả của nghề chân mình.

Cholon, đường Cây mai n° 88.

Téléphone, N° 582

PHÒNG LÀM VIỆC

ÔNG VAREILLES

LÀM SANH TẠI HÀNH PARIS

Ông VAREILLES giúp các việc lụng sự, các việc trong-phân gia sáng, làm những tờ giao-kèo, hợp-đồng, văn-khế v. v. Giúp các việc nhơn mãn và việc trường.

Lãnh các việc đòi nợ.

Giúp các việc mua bán, hoặc thế cầm điền thổ, phố-xá.

Giúp các việc thương-vụ.

Giúp các việc thước số Thương-chánh.

Giúp các cuộc thương-vụ lại giúp các nơi Lục-tỉnh bên Pháp-quốc và các nơi Ngoại-quốc.

Ông VAREILLES ở lại xứ Nam-kỳ đã lâu, thiên hạ đều biết danh, người sẽ hết lòng giúp việc chẳng luận gần cả đa thiểu. Chư quí vị nào có việc xin chịu khó đến tại phòng việc ô Cholon đường Cây-mai môn bài số 88, ông VAREILLES sẽ bản hành ma tiếp ruốc sẽ sẽ hết lòng ta cho được việc.

Sông lâu nhờ rượu

(Longévité grâce à une liqueur)

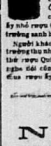

Hiện bây giờ bên nước Irlande có một ông lão chín chục tám tuổi mà hãy còn vững lực mạnh mẽ như người 40 tuổi, đi đứng hết sức lẹ lẹ mà vẫn vững, cả ngày ở ngoài trại ngoài đồng coi tôi-tớ làm công chuyên.

Ngày nọ có một người đi thăm ông, hỏi thử cho biết tại đường nay đâu bao tuổi cao mà có mạnh sức lực không khác như thế? Ông già đáp lại rằng: Có chi là đó mà hỏi cả đến tôi trước khi ăn cơm hãy uống một ly nhỏ rượu Quina Gentiane hiệu Mazet là một thứ rượu trường sanh bất tử.

Người khách nghe nói cũng có lòng muốn một việc trường thọ như ông, liền về nhà sai tớ đi mua cho đặng thứ rượu Quina Gentiane mà ông nhắc hiến. Thiên hạ nghe đồi cũng có đa thanh sinh, cũng bên rủ nhau đi mua rượu Ky đem về mà uống hằng quanh năm.

NHÀ CHỤP HÌNH

NADAL

1/18 số 130, đường Catinat — Saigon

Mới tiếp đặng máy chụp hình hiệu GAUMONT 6×13, *kiến, giấy và các vật liệu đề* chụp hình hiệu:

GUILLEMINOT, LUMIÈRE, AS DE TREFLE, giấy SELTONA.

Có đề đủ phụ tùng theo máy chụp hình như, chưng cây, theo rèn kiến, đồ đựng nước thuốc, ly rửa vân...

HỌA HÌNH RA LỚN — VÔ KHUÔNG

Có đề sẵng một phòng lãnh rèn kiến cho các người chụp hình chơi riêng cho người nào muốn rèn kiến hoặc vẽ hình, hay là sửa soạn máy — tùy thích.

Đồ nhuộm hiệu

L'ideal Maximo

Nhuộm một mình cũng đặng và bền lắm lắm.

MÁY CÂNG VÀNG

Máy nấy thuở trước tại Saigon bán 220 đồng sau tôi đặt bên tây lại nên tôi bán 180 đồng, lúc nầy bạc đồng cao g á nên tôi tính 160 đồng. mà nếu ai ở xa bớt cho 10 đồng đề làm sở hụi chớ chuyện, ai có dùng thì mua lúc nầy kẻo sau bạc xuống giá mua mắt chắc giá 150 đồng cho người ở xa).

BÙI-QUANG-NHO

Commerçant-Bentre

Đồ cần, đề thêu vô hoa-lụ

SẴN TẠI TIỆM

TRẦN-QUANG-NGHIỆM

đường d'Espagne số 200 (góc Chợ-mới)

SAIGON

Giá rẻ.

Tiệm nầy trữ đủ các đồ cần dùng về việc đàn khẩu, như dây đàn, bông đàn, quạt máy điều, bàn tỉ điền v. v. và đề các kiểu đàn thấp bông đàn sáng và đều lớn số mang sáng và bông tơ lụa Ba-ki

Nên ai nhớ bán lẻ giá rẻ

Đồ tốt mà giá rẻ

Hãng COMPTOIR COCHINCHINOIS, mới lập ở đường Catinat môn bài số 8 và 10, Saigon, (sau hãng nhà hàng Catinat và Glantel) có bán đồ các *thứ rượu tây, đồ hộp, bánh hộp, sonnes, bonbons, fromage, đồn thơm, sữa pôn pôn;* sẽ tốt mặt lại là có bán đồ các thứ *đặt thực và đồ đăng cần mọi người hằng ngày.*

Vì hàng sẵy mua đồ tại chỗ làm bên Tây nên giá bán rất rẻ, mà đồ lại tốt tinh bền. Ai muốn mua sẽ vô bán lại thì chắc có lợi nhiều, cho mua là thì cũng tin giá phải chăng. Lúc chư tôn niệm tình chiếu cố, bổn-hiệu rất cảm ơn.

HUỲNH-VĂNG kính tới cho Lục-châu hay rằng kể từ 1er Septembre nầy người chăng còn lo chi sẽ việc trong hãng Comptoir Cochinchinois nữa.

« RƯỢU BẠT-HÀ GET PIPPERMINT GET rượu nầy uống đã mát mẻ và mát khan tiếng.

« KIM HƯNG »

đường Marins số 58 tới 68 et route Stratégique

CHOLON

Lãnh thay đổi hoặc sửa thùng xe hơi đề hiu, có bán cây đề làm mui xe. Lãnh may áo nỉ xe. Vì việc máy móc có sự thông nghệ lãnh sửa chắc chắn. Độ phụ tùng xe hơi Hud-ky có bán đủ không thiếu món gì. Xe hơi hiệu Tây Đô đều lớn nhỏ hư khé cách gì cũng rằng lắm lắm cho vừa lòng qui-vị. Lãnh sơn xe hơi màu gì cũng đặng. Sửa binh Accus, Dynamos (đồ điền khí trong xe hơi), và cũng có đồ mới đề bán lớn nhỏ đủ kiểu. Vỏ, ruột xe hơi (MICHELIN CABLE) lớn nhỏ đủ kiểu, thứ (Michelin R. 1) 820 × 120, còn không mấy cái. Giá tính thiệt rẻ.

Chủ nhơn là người Annam thông thạo về việc xe hơi nhiều đã có ở Location hồi trước và xe Camion đưa. Xin đồng-bang chiếu cố giúp Bổn-hiệu làm nên việc chấn rằng mọi việc chư-tôn phá thát cho hãng nầy thì sẽ đặng vừa lòng chẳng sai.

Chủ nhơn.

HUỲNH-VĂN-SỬU

Kính cẩn.

Nhà máy xay lúa

MÁY TÂU CÔNG CÁC THỨ MÁY KHÁC

Lục châu qui khách muốn lập nhà máy xay lúa cùng các thứ máy khác, hãy đề nơi hãng « L'UNION INDUSTRIELLE et COMMERCIALE » môn bài số đường Chaigneau Saigon.

Giá đã rẻ, mà cách trả tiền bạc cũng dễ đã; chư trả 3 kỳ cùng là 4 kỳ, tùy theo ý mình muốn.

Ông chủ hãng nầy rất thiện nghệ hết sức về việc máy máy xay lúa cùng các thứ máy móc khác.

Như trong lục châu qui khách muốn bán đồn chỉ về máy móc cùng đồ phụ tùng máy máy, thì hãng nầy cần lòng hết đem tiếc thì.

Có xưởng tại Chợ-quán làm vì nên đề các thứ máy, cùng việc làm rất kỹ càng và chắm-chỉ lắm.

ĐÈN CÂY HIỆU CÁI MÃO

CROWN CANDLES

CỦA HÃNG

COMPAGNIE FRANCO-ASIATIQUE DES PÉTROLES

Xưa nước Nam ta thắp đèn thường thì đồng đèn cá, đều mù u, đầu-ấu-đỏ và đầu phộng vân vân... Còn trong việc quan hôn tang tế thì lại dùng đèn sáp. Các thứ đèn nói trên đó, thắp nó thì mắc công khêu cóc đèn nhọ muốn đông nó thì lại mắc công xe nó; coi ra bất tiện quá.

Từ ngày đèn hồi phát minh, đèn cây phát hiện thì đương tiện cho chúng ta nhiều bề; đã sạch sẽ, ít tốn mà lại tỏ rõ hơn nhiều.

Như trong việc quan hôn tang tế mà đăng đèn sáp thì giá đã mắt mà còn phí bề mắc công xe, vả lại mắc cớ gì bớt tim hơi.

Ấy thế nay có thể đến cây nơi hãng Compagnie Franco Asiatique des Pétroles chỉ ra đăng thế cho đèn sáp thì lại càng hay, mà ít tốn nữa. Nhứt là nếp hay vừa-nhân tài-lẽ lại tối hơn đèn mà xem sánh hoặc đeo *Lac-Thiên Tăng* Vân thì được khéo mà mát.